БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 156 (6591)
АВГУСТЫН 7
ПЯТНИЦА
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет хадаа Советскэ Союзай хүсэ шадалые бүри ехээр бэхижүүлхэ бюджет, амгалан тайбан байгуулалтын бюджет мүн.

(„Правда" газетын түрүү бэшэгһээ).

СССР-эй Гүрэнэй бюджет

Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Верховно Соведэй табадахи сесси үсэгэлдэр Москвада, Кремлевско Ехэ Ордон соо нээгдээ. Сессиин зүблэхэ зүйлнүүд гэбэл: СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедые, 1951 ба 1952 онуудта СССР-эй Гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэлгэ тухай тоосоое баталалга; СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани дээрэ арадай һунгамалнууд — СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай, 1951 ба 1952 онуудта СССР-эй Гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэлгэ тухай элидхэлые ехэ анхаралтайгаар соносоо. Бюджедэй проекттэй хамтадань, Правительство болбол хүдөө ажахын налог тухай шэнэ Хуулиин проектые СССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табиба.

Верховно Соведэй үзэмжэдэ табигдаһан СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет, табадахи табанжэлэй түрүүшын хоёр жэл соо бюджедые гүйсэдхэһэн тоонууд, тэрэшэлэн хүдөө ажахын налог тухай шэнэ Хуулиин проект юу гэршэлнэб гэхэдэ, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр манай орон социалистическэ экономикоёо хүсэтэйгөөр саашадань хүгжөөхэ замаар, арадай материальна ажана байдал ба культурые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ замаар найдамтай дабшажа ябана.

1953 оной Гүрэнэй бюджедэй ниитэ хэмжээнь доходуудайнгаа талаар 543,3 миллиард түхэриг, гаргашануудайнгаа талаар 530,5 миллиард түхэриг хэмжээтэй байхаар, доходуудынь гаргашануудһаа 12,8 миллиард түхэригөөр дээшээ байхаар хараалагдана.

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет хадаа Советскэ Союзай хүсэ шадалые бүри ехээр бэхижүүлхэ бюджет, амгалан тайбан байгуулалтын бюджет мүн. Партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, арадай ажахые хүгжөөхэ ба арадай материальна болон культурна хэмжээе саашадань дэбжүүлхын тула мүнөө жэл Советскэ правительствын хараалһан ехэ программые мүнгэ зөөреэр хангаха ябадал энэ бюджедэй гол шухала зорилго болоно.

Правительствын бэелүүлһэн шухала хэмжээ-ябуулганууд, жэшээнь, энэ жэлдэ ниитын хэрэглэлэй эд товарнуудта хамаатай гүрэнэй розничнo сэнгүүдые ехээр, дайнай хойто үе соо эгээн ехээр химдаруулһан ябадал, тэдэ товарнуудые үйлэдбэрилгын нилээд үргэдхэгдэһэн ушар бюджет дотор харагдана. Энэ жэлэй апрелиин 1-һээ хойшо юумэнэй сэнгүүдэй химдаруулагдаһанай ашаар, хүн зон жэлэй турша соо 46 миллиард үлүүтэй түхэригэй ашагта хүртэхэнь. Хүдөө ажахыгаа бүри түргэнөөр хүгжөөхэ, хүн зониие хангаха хүдөө ажахын продуктнуудые, промышленностьда хэрэгтэй түүхэй эдүүдые бүри элбэг ехэ болгохо, колхозуудай ба колхознигуудай экономическа урмашалые улам үргэхэ, тэрэшэлэн тарияашадта налог һомололгые нилээд багадхаха мэтын ехэ хэмжээ-ябуулганууд 1953 оной Гүрэнэй бюджет соо хараалагданхай. Хүн зондо захюулагдадаг гүрэнэй урьһаламжын хэмжээнэй хоёр дахин үлүүтэйгээр бага болоһон ушар бюджет соо мүн лэ харагдана.

СССР-эй энэ жэлэй гүрэнэй бюджедэй гаргашанууд нёдондо жэлэйхиһээ 70,3 миллиард түхэригөөр гү, али 15,3 процентээр ехэ болохо байна. Эдэ гаргашануудай ехэнхи хубинь арадай ажахые болон социально-культурна эрилтэнүүдые һомололгодо зорюулагдаха юм. Имагтал социалистическэ байгуулалтын условидо бюджетнэ мүнгэ хэрэгсэлнүүдые иимэ шэглэлтэйгээр зорюулжа болодог байна. Социалистическэ байгуулалта хадаа бүхы обществын саг үргэлжэ ургажа байдаг материальна болон культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангаха зорилготой юм.

Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ үнгэрһэн жэлэйхиһээ 13,7 миллиард түхэриг ехээр гаргашалагдаха гэжэ хараалагдана. Эдэ мүнгэ зөөринүүдэй нилээд ехэ хубинь промышленностиие, нэн түрүүн социалистическэ экономикын гол шухала үндэһэ һуури бологшо хүндэ индустриие финансировалгада хэрэглэгдэхэ байна. Хүн зоной хэрэглэхэ зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг промышленностиин саашанхи горьтой хүгжэлтэдэ мүнгэ зөөри ехээр һомологдоно.

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство арад зоной ажана һайн байдал тухай, арад зоной ажабайдалые али болохо аргаар һайжаруулха ба культурна хэмжээеынь дээшэлүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргадаг. Арадай гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада, социальна тэдхэмжэдэ ба страхованида энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 129,8 миллиард түхэриг ехээр гаргашалагдаха гэжэ хараалагдаба, энэнь нёдондонойхиһоо 7 миллиард түхэригөөр ехэ болоно.

Парти, правительство хүн зоной гэр байрын условинуудые саашадань һайжаруулха зорилго урдаа табина. Гүрэнэй гэр байрын барилгада энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 25 гаран процентээр ехэ мүнгэ зөөри һомологдохо байна.

Советскэ бюджедэй доходуудай гол хубинь социалистическэ предприятинуудһаа болон организацинуудһаа ородог байгаа, ороношье. Налогууд болон хүн зонһоо ородог бусад орошонууд манай ороной бюджет дотор багахан хуби эзэлнэ. СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет социалистическэ ажахыһаа орохо олзо доходуудай нёдондо жэлэйхиһээ бүри ехэ болохо ябадал, энээнтэй нэгэн хамта хүн зонһоо орохо орошонуудай хорохо ябадал хараална. Жэшээнь, гүрэнэй предприятинуудай болон организацинуудай ашаг олзоһоо орохо орошо энэ жэлдэ 22,2 миллиард түхэригөөр гү, али 37,9 процентээр ехэ болохо байна.

Хүдөө ажахын налог тухай шэнэ Хуулиин проект дотор хүдөө ажахын налогой нилээд бага болохо ябадал хараалагдана. Энэ налогой ниитэ хэмжээнь 1952 онойхидо орходоо 1953 ондо 43 процентээр, тиин ерэхэ 1954 ондо хоёр хахадһаа үлүүтэй дахин бага болохо байна. Хүдөө ажахын үнгэрһэн жэлнүүдтэхи налогһоо үлэһэн бүхы доимхые сүм болюулха гэжэ Правительство шиидхээ.

Хүдөө ажахын налог тухай шэнэ Хуули колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлгэдэ, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ, колхознигуудай доходой дээшэлэлгэдэ туһалха байна.

Социалистическэ ажахыһаа ородог доходуудай ехэ болгогдохо ябадал гүрэнэйнгөө үмэнэхи финансова уялгануудые саг соонь, бүрин дүүргэхэ хэрэгтэ анхаралаа улам ехээр хандуулхыень ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгална. Предприяти бүхэн һайн шанартай продукци тогтоогдоһон ассортиментын ёһоор бүтээн гаргаха үйлэдбэриингөө түсэбүүдые, продукциин өөрынь үные химдаруулха даалгабаринуудые заатагүй дүүргэхэ, хозрасчетые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, арьбалалгын нарин шанга ёһо гурим бэелүүлхэ уялгатай.

Сесси дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, нёдондо жэлдэ зарим министерствонууд, илангаяа ой модоной ба саарһанай промышленностиин, нүүрһэнэй промышленностиин, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин, транспортна болон хүндэ машино-бүтээлгын министерствонууд нөөсэлгэ хэхэ түсэбөө, бюджедэй үмэнэхи уялгануудаа бултыень дүүргэжэ шадаагүй һэн. Барилтын зарим организацинууд барилгын үные химдаруулха даалгабаринуудаа дүүргээгүй. Машинно-тракторна станцинууд тракторна хүдэлмэринүүдэй тогтоогдоһон өөрын үные үлүү болгоһон байна. Иимэ дутагдалнуудые тэсэжэ болохогүй. Арьбалалгын тон нарин ёһо гурим бэелүүлхэ асуудалнууд ажахын болон партийна организацинуудай гол анхаралдань хододоо байха ёһотой.

1953 оной Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хадаа манай Эхэ ороной экономическа хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, советскэ арадай материальна ажана байдалые болон культурые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, коммунистическэ общество байгуулгада шэнэ амжалта туйлаха хэрэгтэ туһалха байна.

(«Правдын» августын 6-най түрүү бэшэг).

СССР-эй парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд Хитадай Арадай Республикын промышленностиин ба хүдөө ажахын выставкэдэ орожо хараба

Советскэ Союзай парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Г. М. Маленков, В. М. Молотов, Н. С. Хрущев, К. Е. Ворошилов, Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, А. И. Микоян, М. З. Сабуров, М. Г. Первухин гэгшэд Москвада М. Горькиин нэрэмжэтэ культура ба амаралтын Центральна парк дотор нээгдэһэн Хитадай Арадай Республикын промышленностиин ба хүдөө ажахын Выставкэдэ августын 4-дэ орожо хараба.

СССР-эй парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдые СССР-тэ Хитадай Арадай Республикын хэрэгүүдэй Саг зуурын Этигэмжэтэ нүхэр Гэ Бао-цюань, Хитадай Арадай Республикаһаа СССР-тэ байгаа Посольствын худалдаа наймаанай советник нүхэр Ли Цян, мүн мүнөө үедэ Москвада байгаа Хитадай Арадай Республикын түмэр замуудай Министр нүхэр Тэн Дай-юань гэгшэд ба бусад хүнүүд угтаһан байна.

Нүхэд Г. М. Маленков, В. М. Молотов, Н. С. Хрущев, К. Е. Ворошилов, Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, А. И. Микоян, М. З. Сабуров, М. Г. Первухин гэгшэд выставкэдэ час хахад шахуу байжа, хани барисаата хитад арадай экономическа дэбжэлтые харуулһан экспонадуудтай һайса танилсаһан байна.

(ТАСС).

Нүүрһэ түсэбһөө гадуур малтана

КАРАГАНДА, (ТАСС). Карагандинска бассейнэй горнягууд шахтёрой Үдэрые амжалтатайгаар угтахын түлөө тэмсэнэ. Нүүрһэнэй арбан предприятинууд август һарынгаа түсэбөөр түлишэ ашаалан абажа байна. «Ленинуголь» трестын Калининай нэрэмжэтэ ба «Кировуголь» трестын № 38 шахтын коллективүүд нүүрһэ малтан абаха долоон һарынгаа түсэб июлиин 22-то дүүргээ һэн.

Калининай нэрэмжэтэ шахтын хүдэлмэрилэгшэд абаһан жэлэйнгээ уялгануудые нэгэ хахад дахин үлүүлэн дүүргэбэ.

Эстониин арадай оюун бэлигтэниие харалга

ТАЛЛИН, (ТАСС). Республика соо уранһайханай самодеятельностиие харалгын түгэсхэлэй концерт үсэгэлдэр эндэ болобо. Эстонско ССР-эй элдэб нютагуудһаа суглараһан 1500 шахуу хүнүүд өөһэдынгөө мэргэжэл бэлигые харуулба. Оронной классигуудай, советскэ композиторнуудай ба драматургнуудай зохёолнуудые наадаба.

Эстонидо мүнөө уранһайханай самодеятельностьдэ 400 мянга шахуу хүн хабаадалсана.

Камчаткын культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд

ПЕТРОПАВЛОВСК— КАМЧАТСКИЙ (ТАСС). Карагинска районой холын Тымлат гэжэ тосхоной шэнэ библиотекэдэ пароходоор номуудые асарба. Тымлатска библиотекэ хадаа Камчаткада июль һара соо нээгдэһэн наймадахи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаан мүн. Энэ хахад арал дээрэ 250 шахуу клубууд, уншалгын байшангууд ба библиотекэнүүд бии. Культурын гуламтанууд тундрын эгээн холын тосхонуудта ба эрье шадархи посёлогуудта эмхидхэгдэнхэй.

Загаһашадай амжалта

АЛМА-АТА, (ТАСС). «Аралгосрыбтрест» загаһа барилгаар долоон һарынгаа түсэбые июлиин 20-до дүүргээ.

Хойто Аралда зунай загаһа барилгада 19 колхозуудай загаһашад, тэрэшэлэн Узункаирска, Бугуньска, Уялинска ба Аваньска загаһанай заводуудай загаһа баригшад хабаадалсана.

Курортдо шэнэ овощь ба фруктнууд эльгээгдэнэ

СОЧИ. (ТАСС). Адлерскэ районой Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз Сочиин рыногтэ помидор, үгэрсэ, капуста, хартаабха мүнөөдэр асарба. Һүүлшын 3 үдэрэй туршада энэ хүдөө ажахын артель курортдо 16 тонно элдэб овощь эльгээбэ.

Адлерскэ, Туапсинска, Лазаревска районуудай, тэрэшэлэн Грузинска ССР-эй эрье шадарай колхозууд шэнэ ургасын овощь ба фруктнуудые Сочидо үдэр бүри ехээр асарна.

Куйбышевска область. «Куйбышевнефть» нэгэдэлэй нефтянигууд нефть абалгые табанжэлэй турша дотор 85 процентээр ехэдхэхэ тухай партиин XIX съездын директивэнүүдтэй зохилдуулан абаһан уялгануудаа дүүргэн, түсэбһөө гадуур ехэ нефть ороңдоо саг үргэлжэ үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Ставропольбурнефть» трестын турбина малталгын участогай ахалагша геолог комсомолец Н. А. Крылосов (зүүн гарһаа) ба буровой мастер Д. Х. Хантимиров гэгшэд нефтиин скваженаһаа абтаһан породонуудые хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Холын хойто зүгэй пропагандистнуудай курса

ТЮМЕНЬ. (ТАСС). Партиин Ямало-ненецкэ окружкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн пропагандистнуудай курсын заняти эхилбэ. Партиин түүхые шудалха кружогуудые хүтэлбэрилэгшэд округой районуудһаа ерэжэ, энэ курсада һуралсана. Программадань — Коммунистическэ партиин түүхэ, диалектическэ ба историческа материализм, советскэ гүрэнэй гадаадын ба дотоодын политикын асуудалнууд тушаа лекцинүүд бии юм. Лекцинүүдые партиин Тюменскэ обкомой ба Ямало-ненецкэ окружкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд уншана.

Һуралсалай ерэхэ жэлдэ пропагандистнуудай олонхинь партийна гэгээрэлэй сетьдэ занятинуудые ненецкэ, хантыйска ба холын хойто зүгэй бусад арад үндэһэтэнэй хэлэнүүд дээрэ үнгэргэхэ байна.

Советскэ планерист В. Ильченкын туйлаһан дэлхэйн рекорд

В. П. Чкаловай нэрэмжэтэ СССР-эй Центральна аэроклубай авиационно спортивна комисси хадаа советскэ спортсмен-планерист В. Ильченкын туйлалтые дэлхэйн шэнэ рекорд болгон баталһан тухай мэдээсэлые уласхоорондын авиационно федерациһаа (ФАИ) абаба.

Майн 26-да спортын габьяата мастер Виктор Ильченко хоёр хүнэй һууха «А-10» гэжэ планерээр планеризмын түүхэдэ үзэгдөөгүй гайхамшагта ниидэлгэ холо газар хэбэ. Москваһаа гараад, 9 часай туршада планерист 830 километр шахуу ниидэжэ, Сталинградта дүтэ бууба.

ФАИ хадаа энэ туйлалтые «Д-2» гэжэ олон һуурита планернүүдэй классаар дэлхэйн рекорд болгон бүридхэбэ.

В. В. Маяковскиин түрэһөөр 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан почтово марка

СССР-эй Хэлхээ холбооной министерство В. В. Маяковскиин түрэһөөр 60 жэлэй ойдо зорюулан шэнэ марка гаргахань. Уранзурааша И. И. Дубасовай зураһан гоё һайхан марка июлиин 19-һөө худалдаанда гаргагдаа.

(ТАСС).

Манай республика дотор

Гүрэнтээ болзорһоо урид тоособо

Мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын, хүдөө ажахын продуктнуудые тушаалгаар гүрэнтэйгөө болзорһоонь урид тоосохын түлөө Заиграйн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой малшадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тэрэнэй ашаар түс колхоз гүрэндэ һү ба нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэбые аймаг соогоо эгээн түрүүн дүүргэһэн байна. Тиин гүрэндэ һү түсэбһөө гадуур тушааһанайнгаа түлөө «ГАЗ—51» гэжэ ашаанай автомашина абаба.

Энэ артель малажал хүгжөөхэ жэлэйнгээ түсэбые эбэртэ бодо малаар ба хонёор үлүүлэн дүүргээд, бэшэ түрэлэй малаар дүүргэхэ ойртоо.

М. Дондуков.

Колхозые шефтээ абаба

Зэдын аймагай финансово-банковско хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай гэшүүд Гэгээтын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозые шефтээ абаха гэжэ өөһэдынгөө хамтын суглаан дээрэ нэгэн һаналаар шиидэбэ.

Тэдэнэр хүдөө ажахын шухала кампанинуудай үедэ воскреснигүүдые эмхидхэн, колхоздо саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлжэ байха юм. Һаяхан тэдэнэр үмсынгөө библиотекэһээ олон номуудые суглуулжа, колхоздо бэлэглэһэн, олон плакадууд болон лозунгнуудые полевой станда абаашажа үгэһэн байна.

С. Цыденов.

Байкало-Кударын аймагай Жадановай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз тарияа хуряалгадаа һайнаар бэлдэжэ байна.

Эндэ «ВИСХОМ» гэжэ маркын шэнэ зерносушилка тодхогдоо. 150 тонно орооһоной багтаамжатай склад баригдажа дүүрэхэ болоо. Мүн тарияа хуряалгын зэр зэмсэгүүд ба машинануудай заһабарилга дүүргэгдээ шахуу.

Тэндэ типовой шэнэ зернохранилищи баригдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колхозой түрүүлэгшэ А. И. Нелюбин, аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин хүдөөгэй ба колхозно барилгын таһагые даагша А. С. Шустов, барилгын бригадир Г. Г. Хамуев гэгшэд зернохранилищиин проект хаража байна.

В. Непомнящих.

А. Мантаевай фото.

Дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ

1953 оной II квартал соо городой финансова органуудай Гүрэнэй бюджедэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһанай дүнгые Улан-Удын горсоведэй гүйсэдком һаяхан гаргаба. Дүн гаргаһанай эсэстэ, юрэнхы дээрээ зөөри элсүүлхэ талаар 111,5 процент, налог суглуулгаар —105,4 ба бусад мүнгэн зөөри элсүүлгын талаар 110—140 процент дүүргэһэн Пригороднэ районы финансова органуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ, Улан-Удын горсоведэй гүйсэдкомой, КПСС-эй горкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Е. Николаев.

„Победа" колхозойхидой уряагаар...

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд республиканска мүрысөө үүсхэһэн Мухаршэбэрэй аймагай «Победа» колхозойхидой уряае халуунаар дэмжэжэд, энэ жэлэй үбһэ хуряалгые эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Үбһэ хуряалга дээрэ ябажа байһан колхознигууд болон механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

Энэ колхоздо эртын силос дараха, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбүүд дүүргэгдэнхэй, 2000 гаран центнер һайн шанартай үбһэн хуряагдаа. Үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа колхознигууд Е. М. Николаева, Д. И. Карпова, Е. Г. Сотнич болон бусад үдэрэйнгөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

А. Бусурманов.

Хүдөө нютагуудта—эд бараа

Үдэр ерэхэ тудам хүдөөгэй ажалшад ба колхознигууд культурна ба ажахын үргэн хэрэглэлэй эд бараа ехээр хэрэглэдэг болоо.

Бурмонкоопсоюзай универсальна худалдаа-наймаанай район хоорондын база гансахан июнь ба июль һаранууд соо хүдөө нютагуудта худалдахаар 67 мотоцикл, 53 автомашина, 1000 гаран радиорепродуктор, радиоло ба бусад культурна эд бараануудые эльгээһэн байна.

Д. Колмакоз.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай

СССР-эй финансын Министр А. Г. ЗВЕРЕВЭЙ элидхэл

Нүхэд депутадууд! СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет болбол Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан арадай ажаһые хүгжөөхэ, арадай материальна болон культурна байдалай хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ талаар энэ жэлдэ Советскэ правительствын хараалһан ехэ программые дүүргэлгэдэ шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөрсэр хангаха гол зорилготой байна.

СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ талаар хоёр жэл хахадай дүнгүүд промышленностине, хүдөө ажахые, транспортые хүгжөөлгэдэ, советскэ арадай шэнэ горьтой амжалтануудые түйлаһан тухай, арадай материальна байдалай, элүүрые хамгаалгын ба культурын саашадаа дэбжэһэн тухай эли тодоор гэршэлнэ.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүгжэһэнэй, ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй, продукциин өөрын үнын доошолһоной ашаар ороноймнай национальна доход нилээд ехэ болоһон байна. Энэ хадаа хүн зоной ажабайдалай хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ, энэ жэлэй апрелиин нэгэнһээ эхилээд үргэн хэрэглэлэй товарнуудай сэнгые шэнээр химдаруулха, тиигэжэ хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин хүлһые, таряашадай олзо доходые ехэ болгохо арга олгоо. 1951 ба 1952 онуудай туршада, 1953 оной түрүүшын хахадта эд товарай розничнэ эрьесэ холо ехэ болоо.

1951—1952 онуудта, тэрэшэлэн 1953 оной түрүүшын хахадта арадай ажахын болон культурын ургалта хадаа 1951—1955 онуудта СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэбөөр табигдаһан зорилгонуудай амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байһан тухай гэршэлнэ.

Эдэ бүхы амжалтанууд хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай бата бүхэ барисаанай, манай оронойарадуудай улам бэхижэжэ байгаа хани барисаанай, бүхы советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлэй хэлбэришэгүйгөөр бэхижэһэнэй аша үрэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин политикые бодото дээрэнь шууд сэхээр бэелүүлһэнэй аша үрэ мүн.

Манай оронойарадай ажахын ургалта СССР-эй Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар дүүргэхэ условинуудые байгуулба. СССР-эй Верховно Соведэй баталамжада табигдаһан тоосооной ёһоор, СССР-эй Гүрэнэй бюджет иимээр дүүргэгдэһэн байна: 1951 ондо доходой талаар—470,3 миллиард түхэриг, гаргашын талаар—443 миллиард түхэриг, 1952 ондо доходой талаар—497,7 миллиард түхэриг, гаргашын талаар—460,2 миллиард түхэриг болоо. 1951 ондо бюджедэй доходууд гаргашануудһаа 27,3 миллиард түхэригөөр, 1952 ондо 37,5 миллиард түхэригөөр ехэ байба. Гаргашаһаа доходой иимэ ехэ байһан ушар хадаа арадай ажахыда хэгдэдэг кредитнэ вложенинүүдые ехээр үргэдхэхэ ябадал хангаа, орон дотор мүнгэнэй эрьесые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болоо.

Бюджедэй мүнгэ зөөреэр шэнэ фабриканууды, заводуудые, машинно-тракторна станцинуудые, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые болон байрын гэрнүүдые барилгын ехэ программа финансировалагдаа, үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудай розничнэ сэн доошолуулха ябадал бэелүүлэгдээ, гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудые тэдхэмжэлгэдэ ехэ гаргаша хэгдээ. Арадай ажахыда ба хүн зоной культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдтэ зорюулагдаһан бюджедэй гаргашанууд бюджедэй бүхы гаргашануудай гол хубинь болоно, 1952 ондо тиимэ гаргаша 301,6 миллиард түхэриг болоо. Энэ хадаа дайнай урда тээхи 1940 ондо хэгдэһэн 99 миллиард түхэригһөө гурба дахин үлүүтэйгээр ургаһан байна.

Үйлэдбэриие болон эд товарай эрьесые үргэдхэлгэдэ кредитнэ системэ шухала үүргэ дүүргээ. Тус системээр дамжуулан мүнгэнэй ехэ ресурснууд арадай ажахые кредитовалгэдэ түрэнэй түсэбтэй зохилдуулан зорюулагдаһан байна. Ажахыда СССР-эй Гүрэнэй банкын хэһэн кредитнэ вложенинүүдэй хэмжээн 1952 оной эсэстэ 203 миллиард түхэриг боложо, дайнай урда тээхи 1940 онойхиһоо 3,7 дахин ехэ байба.

Арадай ажахын түсэбүүдые ба бюджедые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа өөрынгөө социалистическэ экономикые саашадань хүсэтэйгөөр дэбжээхэ, арадайнгаа материальна болон культурна байдалай хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ замаар Советскэ Союзай этигэлтэйгээр дабшажа ябаһан тухай гэршэлнэ.

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет

Нүхэд депутадууд! Амгалан зохёохы ажалай үргэн ехэ перспективэнүүд, коммунизм байгуулгада түйлагдаха шэнэ амжалтанууд табадахи табанжэлэй түсэбөөр манай арадай үмэнэ хараалагдаһан байна. Советскэ арад ажахын болон культурна байгуулалтын угаа ехэ программа бэелүүлжэ байна. Табадахи табанжэлэй түсэбтэй зохилдуулан, 1953 ондо хүн зоной материальна байдалай болон культурна хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ, түрүү советскэ наукын ба техникын түйлалтануудые хэрэглэһэнэй үндэһэ һуури дээрэ социалистическэ үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые ургуулха тэжэ хараалагдана.

Правительствын иимэ шухала хэмжээ-ябуулганууд: үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудай гүрэнэй розничнэ сэнгые химдаруулха талаар дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ хэгдэһэн химдаруулгануудһаа эгээл ехэнүүдэй нэгэн болохо энэ жэлдэ хэгдэһэн химдаруулга, тэдэ товарнуудые үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр үргэдхэлгэ; хүдөө ажахые үлэмжэ түргэнөөр хүгжөөхэ ябадал хангаха, хүн зониие хангахын тулада хэрэгтэй хүдөө ажахын продуктнуудые ба промышленностьда хэрэгтэй түүхэй эд ехэ болгохо, колхозууд болон колхознигуудые экономическа талаар урмашуулха ябадал дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн таряашадта ашагдадаг налог нилээд ехээр бага болгохо, хүдөө ажахын налог ашаха гуримые хубилгаха талаар ехэ хэмжээ-ябуулганууд; хүн зоной дунда тараагдадаг гүрэнэй урьһаламжын хэмжээе хоёр дахин бага болгохо ябадал бюджет дотор хараалагдана.

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет хадаа ехэ хэмжээтэй капитальна барилгые, промышленностиин, хүдөө ажахын, транспортын, һуралсалай, наукын, элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын саашанхи хүгжэлтые шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөреэр финансировалха ябадал хангана.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедые баталамжада иимэ хэмжээтэйгээр табина: доходой талаар 543,3 миллиард түхэриг, гаргашын талаар—530,5 миллиард түхэриг, доходынь гаргашаһаа 12,8 миллиард түхэригөөр ехэ байха.

Эдёэ хоолой ба промышленна товарнуудай гүрэнэй розничнэ сэнгые 1953 оной апрелиин нэгэнһээ эхилээд химдаруулхын тулада зорюулагдаһан 43,2 миллиард түхэриг хараалагдана, СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет дотор энээнэй ашаар хүн зон жэл соо 46 миллиард түхэриг үлүүтэй ашаг олзо олохо байна.

Бюджетнэ мүнгэ зөөри ямар юумэндэ зорюулагдахаб

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедэй гаргашанууд 1952 онойхитой сасуулбал 70,3 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 15,3 процентээр ехэ болохо байна.

СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй мүнгэ зөөриһөө 1953 ондо арадай ажахыда 192,5 миллиард түхэриг, социальна-культурна хэмжээ-ябуулганаудта — 129,8 миллиард түхэриг, оборонодо—110,2 миллиард түхэриг, захиргаанда — 14,3 миллиард түхэриг зорюулагдаха байна. Бюджедэй гаргашануудай ехэ хубинь арадай ажахые финансировалгада ба социально-культурна хэрэгсэлнүүдтэ зорюулагдана гэжэ эдэ тоо баримтанууд дээрэһээ харагдана. Энэ хадаа бүхы обществын саг үргэлжэ ургажа байгаа материальна болон культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангаха зорилготой имагта социалистическэ байгуулалтын условинуудта хэгдэжэ болохо юм.

1953 ондо арадай ажахыда хэгдэхэ бюджедэй гаргашанууд үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал 13,7 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 7,7 процентээр ургаха юм. Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ энэ жэлдэ бюджедһээ зорюулагдаһан мүнгэ зөөриһөө промышленностиие, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хэлбэришэгүй ургалтын үндэһэ һуури болохо хүндэ индустрине тон түрүүн финансировалгада, промышленна предприятинуудай өөһэдынь мүнгэ зөөриһөө гадна, 82,6 миллиард түхэриг гаргашалагдаха байна. Энэ мүнгэ зөөриин нилээд ехэ хубинь промышленна предприятинуудые барилгада, эгээн һайн шэнэ машинанууд болон механизмуудаар промышленностиие зэбсэгжүүлгэдэ ашаглагдаха юм. Хүн зоной хэрэглэдэг зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг промышленностиие саашадань горьтойгоор хүгжөөхын тула бюджедһээ ехэ мүнгэ зөөри үгтэхэ байна.

Хүдөө ажахые болон бэлэдхэлые хүгжөөхэ талаар хэмжээ-ябуулганаудта 1953 ондо, өөһэдынь мүнгэ зөөриһөө гадна, 39,9 миллиард түхэриг зорюулагдана. Энэ жэлдэ мал ажалые, овощь тарилгые саашадань хүгжөөлгэдэ, ехэ олон шэнэ тракторнуудаар, комбайнуудаар болон социалистическэ газартаряалангай шэнэ дэбжэлтые, үндэр ехэ ургаса абалгые ба малажалай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлгэ хангаха тон шэнэ бусад техникээр МТС-үүд болон совхозуудые зэбсэглэлгэдэ ехэхэн һомололто энэ мүнгэ зөөриһөө хэгдэхэ байна.

Хүдөө ажахын талаар хэмжээ-ябуулганаудые бэелүүлхэ хэрэгтэй холбоотой нэмэлтэ гаргашанууд энэ жэлэй бюджет соо 13,6 миллиард түхэриг болохо юм.

Арадай ажана байдал тухай, тэрэнэй ажабайдалай материальна хэмжээе ба культурые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ тухай парти, правительствын хандуулдаг саг үргэлжын анхарал оролдолгые Гүрэнэй бюджедэй тоо баримтанууд харуулна. Арадай гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада, социальна хангалгада ба страхованида зорюулагдаһан бюджедэй гаргашануудай ургалта эдээн тухай гэршэлнэ. Эдэ зорилгонуудта 1953 ондо 129,8 миллиард түхэриг һомологдохоор СССР-эй Гүрэнэй бюджет дотор хараалагдана. 1952 онтой сасуулбал, эдэ гаргашанууд 7,0 миллиард түхэригеер гэхэ гү, али 5,7 процентээр ехэ болохо байна. 1953 ондо социально-культурна хэмжээ-ябуулганаудта зорюулагдахаар бюджет дотор хараалагдаһан нийтэ мүнгэ зөөриһөө гэгээрэлые финансировалгада — 62,1 миллиард түхэриг, арадай гэгээрэлдэ ба физическэ культурада—24,8 миллиард түхэриг, социальна хангалгада ба социальна страхованида, тэрэшэлэн олон үхибүүдтэй ба эрэгүй ганса эхэнүүдтэ гүрэнэй тэдхэмжэ үгэхын тула—42,9 миллиард түхэриг һомологдоно.

Советскэ правительство арадай гэгээрэлдэ ехэ мүнгэ зөөри зорюулха гэжэ бюджет дотор хараална. Гэгээрэлдэ һомологдоһон гаргашанууд хадаа бүгэдэниитын һуралсалай эхин, долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудые, техникумүүдые, дээдэ һургуулинуудые, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудые финансировалга, мүн гэгээрэлэй талаар бусад хэмжээ-ябуулганаудые финансировалга улам ехэ болгохо гэжэ хараална.

Бүгэдэниитын һуралсалай һургуулинуудта 22,4 миллиард түхэриг һомологдохоор хараалагдана. Тиихэдээ республиканудай столицануудта, республиканска мэдэлэй городуудта, областьнуудай, хизаарнуудай ба томо промышленна центрнүүдтэ долоон жэлэй һуралсалһаа бүгэдэниитын дунда һуралсалда оролгые табанжэлэй эсэс хүрэтэр дүүргэхэ талаар Правительствын бэелүүлжэ байгаа хэмжээ-ябуулганууд хараада абтана. 1953 ондо эхин, долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудта һурагшадай тоо 900 мянган хүнөөр олон болохонь, тиихэдээ 1953 ондо дунда (10-жэлэй) һургуулиие дүүргэһэн һурагшадай тоо 1950 онойхитой сасуулбал хоёр дахин олон болоно. Дээдэ һургуулинуудта һурагшадай тоо 1953 ондо 1527 мянган хүн хүрэтэр, техникумүүдтэ һурагшадай тоо 1548 мянган хүн хүрэтэр ургаха юм.

Элүүрые хамгаалгын сетиие ургэдхэлгэтэй ба тэдэниие тэдхэмжэлгэдэ хэгдэхэ гаргашануудай ехэ болоһонтой дашарамдуулан элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудта хэгдэхэ гаргашануудые ехэ болгохо ябадал 1953 оной бюджет дотор хараалагдана. Хүн зоной элүүрые хамгаалгын хэрэгые саашадань һайжаруулхын, больницануудые, поликлиникэнүүдые болон бусад медицинскэ эмхи зургаануудые түхеэрэлгээр, дотор хубсаһаар болон ажахын хэрэгсэлнүүдээр бүри һайнаар хангахын зорилгоор 1363 миллион түхэриг хэмжээтэй нэмэлтэ һомололто хэхэ гэжэ бюджет дотор хараалагдана, тэрэ тоодо: үбшэлһэн хүнүүдэй эдеэ хоолой нормые дээшэлүүлгэдэ—526 миллион түхэриг, медикаментнүүдые абалгада хэгдэхэ гаргашанууд ехэ болголгодо —221 миллион түхэриг, больницануудта хэрэгтэй дотор хубсаһа нэмэжэ абалгада—277 миллион түхэриг, медицинскэ болон ажахын хэрэгсэлнүүдые абалгада—240 миллион түхэриг, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудые капитальнаар заһабарилгада — 100 миллион шахуу түхэриг һомологдохо.

Хүн зоной гэр байрын условинуудые саашадань һайжаруулха зорилго урдаа табижа, Правительство хада гэр байрын гүрэнэй барилгын хэмжээе ехэ болгохын түлөө нёдондо жэлэйхидэ орходоо 25 процент ехэ мүнгэ зөөри һомолхо гэжэ 1953 оной бюджет дотор хараалба.

Министерствонуудые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шэнэдхэн байгуулһантай, гүрэнэй гаргашануудые хорооохо талаар бусад хэмжээ-ябуулганаудые бэелүүлһэнтэй зохилдуулан, 1953 оной бюджет дотор гүрэнэй аппарадые тэдхэлгэдэ хэгдэхэ гаргашанууд 1952 оной бюджедээр тогтоогдоһон гаргашануудта орходоо 6,5 миллиард түхэригөөр хороогдобо.

Захиргаанда хэгдэдэг гаргашануудые саашадань бага болгохо арга боломжонууд гүйсэдөөр холо ашаглагдаагүй байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бэлэдхэлэй, наймаалалгын, хангалгын болон бусад олон организацинуудай захиргаанай аппарадта үлүү ехэ гаргаша хэдэг ябадал үшөө бии байһаар. Министерствонууд болон финансови органууд захиргаанай аппарадай хүдэлмэриин эмхидхэлгые бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэжэ, тэрэнэй хүдэлмэриие үлэмжэ ашагтай туһатайгаар эмхидхэхэ, үлүү звенонуудые усадхаха, тиигэжэ тэрэниие тэдхэлгэдэ хэгдэдэг гаргашануудые хороохо ябадал түйлаха ёһотой.

Советскэ Союз хадаа арадуудай хоорондын эб найрамдалай болон харилсаанай политикые хэлбэришэгүй сэхээр бэелүүлхэ зуураа, эб найрамдалай дайсадай зүгһөө хэгдэхэ шэнэ агрессиин аюулые хараада абажа, манай Эхэ оронойаюулгүй байдалые хангахын тула шухала хэрэгтэй хэмжээнүүдые абажа байна.

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедээр оборонодо һомолхо гэжэ хараалһан 110,2 миллиард түхэригэй хэмжээтэй гаргашанууд манай шэн габьяата зэбсэгтэ хүсэнүүдые саашадань һайжаруулха ябадал хангаха ба Советскэ Союзай өөрынгөө хамгаалха шадабариие үшөө ехээр бэхижүүлхэ байна. **(Альгаташалга).**

Бюджедэй доходууд

Арадай ажахын 1953 оной түсэбөөр ба бюджедээр хараалагдаһан ажахын болон культурна байгуулалтын ехэ программые бэелүүлгэ хадаа бюджедтэ орохо доходуудые хэрэглэжэ шухала мүнгэ зөөреэр хангагдана.

СССР-эй Гүрэнэй 1953 оной бюджет 1952 онойхидо орходоо социалистическэ ажахыһаа орохо доходуудай саашадаа ехэ болохо, энээнтэй нэгэн хамта, хүн зонһоо орохо орошонуудай бага болохо ябадал хараална. Гүрэнэй болон кооперативна предприятинуудһаа, организацинуудһаа бюджедэй доходуудта эрьесын налог 240,4 миллиард түхэриг орохоор, ашаг олзоһоо орохо оролто —80,6 миллиард түхэригөөр хараалагданхай.

Социалистическэ ажахыһаа ородог доходууд хадаа промышленна болон хүдөө ажахын продукци гаргалгые саашадань ехэ болгоходо, эд товарай эрьесые үргэдхэхэдэ, өөрын үные химдаруулхада, үйлэдбэриин ашаг олзотой байлгые дээшэлүүлхэдэ, ехэ болодог байна. Гүрэнэй предприятинуудай болон организацинуудай ашаг олзоһоо орохо оролто мэтын доходуудай иимэ шухала зүйлөөр дамжан бюджедтэ орохо оролтонууд эгээн ехэ хэмжээтэйгээр ургаха байна. Ашаг олзоһоо орохо оролто 1953 ондо 22,2 миллиард түхэригөөр гү, али 37,9 процентээр ехэ болохо байна. Тиихэдэ гүрэнэй предприятинуудай болон организацинуудай ашаг олзонь хамта дээрээ мүн 111,5 миллиард түхэриг болохо юм.

1953 ондо бюджедэй доходуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд Гүрэнэй үмэнэхи финансова уялганууды саг соонь, гүйсэд дүүргэхэ хэрэгтэ анхаралаа бүри ехээр хандуулха ёһотой. Предприяти бүхэн һайн шанартай продукци тогтоогдомол ассортиментын ёһоор бүтээн гаргаха, үйлэдбэриингөө түсэбүүдые, продукциин өөрын үнэ химдаруулха даалгабаряа заатагүй бэелүүлхэ, хозрасчедые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, материальна болон мүнгэн зөөриие ашаглахадаа арьбалалгын нарин шанга гурим сахиха ёһотой.

Зоной захидаг гүрэнэй урьһаламжаһаа орохо доходууд 1953 оной бюджедтэ түрүүшын жэлэйхиһээ 19,6 миллиард түхэригөөр бага болохо ба 16,7 миллиард түхэриг оруулагдахаар түсэблэгдэн хараалагданхай. Шүүһэн ба үнынь түлэжэ дүүргэхэ тиражтай облигацинуудаар хүн зондо 9,8 миллиард түхэриг гү, али үнгэрһэн жэлэйхиһээ 3 миллиард шахуу түхэриг ехээр энэ жэлдэ түлэгдэхэ байна.

Ажалшадай ажана байдалай саашадаа һайжарһан дээрэһээ 1953 ондо хүн зоной хэхэ нөөсэлгэ 10 миллиард түхэригөөр ургаха гэжэ хараалагдана. Нөөсэлгын кассануудта хадагалагдажа байһан мүнгэ хэрэгсэлнүүд 1953 оной эсэс багта дайнай урда тээхидэ орходоо 36 миллиард түхэригөөр гү, али таба дахин шахуу ехэ болохо байна.

1953 оной бюджедтэ хүн зонһоо орохо гүрэнэй налогуудай орошо 46,1 миллиард түхэригөөр хараалагданхай.

Хүдөө ажахын налог

Бюджедэй проекттэй нэгэн хамта хүдөө ажахын налог тухай шэнэ Хуулиин проектые СССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ Правительство табина. Иимэ налог колхознигуудһаа болон хүдөө ажахы эрхилдэг бусад хүн зонһоо абтаха байна. Энэ налогой нилээд бага болохо ябадал шэнэ Хуулиин проект дотор хараалагдана. Энэ налогой татагдаха нийтэ хэмжээн 1952 онойхидо орходоо 1953 ондо 4,137 миллион түхэригөөр гү, али 43 процентээр бага болохо, мүн ерэхэ 1954 ондо 2,5 дахин бага болохо байна. Налогой иигэжэ бага болохо ябадал юундэ дурадхагданаб гэхэдэ, эдёэ хоолой болон промышленна товарнуудай гүрэнэй розничнэ сэнгүүдэй оло дахин химдаруулагдаһанай эсэстэ колхозно рынок дээрэхи сэн нилээд химдараа. Энээн дээрэһээ хүдөө ажахын тус тус культуранаудай ашаг олзын мүнөөнэй нормо сэнгүүдэй хубилһан хубилалтануудтай таараһагүй.

Шэнэ Хуулиин проект хадаа гражданинуудта хүдөө ажахын налог ашаха гуримые үндэһөөрнь хубилгаха ябадал хараална. Мүнөө үедэ энэ налог ажахын тулада хүдөө ажахын культура бүхэнһөө, садуудһаа, винограднигуудһаа, малһаа, зүгын ажалһаа, торго нэхэлгэһээ болон хүдөө ажахыһаа ородог доходой бусад зүйлнүүдһээ колхознигуудай ба хүдөөгэй бусад зоной олодог доходууд хараада абтадаг байна. Эдэ бүгэдэ хадаа доход, татабаринуудай тоо буридхэл хэхэдэ, ехэ орсо байдал тохёолдуулдаг, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ муу хойшолонгуудай гараха ябадалда хүргэдэг, мүн тэрэшэлэн хүдөө ажахын налогуудай талаар хүдэлмэрилдэг финансови хүдэлмэрилэгшэдэй аппарадые баринжа байха ябадалда үлүү ехэ гаргаша гаргуулдаг байна.

Колхознигой хубиингаа хэрэгтэ хэрэглэдэг газарай участок хүдөө ажахын ямар культуранаудаар зээлэгдэһэнһээ дулдыдангүйгөөр гектарай зуунай нэгэ хубиинь сэхэ тодорхойлогдохо түлэбэриин ёһоор колхознигуудта, хүдөө ажахы эрхилдэг бусад зондо налог ашаха ябадал шэнэ Хуулиин проект дотор хараалагданхай. Сад тарилгаһаа, виноград эрхилэлгэһээ, мүн тэрэшэлэн колхознигуудай, хүдөөдэ байдаг бусад хүн зоной хубиин зөөри болохо малнуудһаа ородог доходууд тусгаарлагдан хараада абтахагүй байна.

Хүдөө ажахын налог ашаха иимэ гурим колхознигуудай хубиин зөөри болохо малай тоо толгойе олошоролгодо туһалха, хүдөө ажахын улам үнэтэй, колхознигуудта болон гүрэндэ бүри ашагтай культуранаудые тарижа, бууса шадарайнгаа участогуудые үлэмжэ һайнаар ашаглалгада хүргэхэ байна.

Дээрэ хэлэгдэһэн ёһоор, хүдөө ажахын налог сэхэ тодорхойлогдоһон түлэбэриин хэмжээнэй ёһоор абтаха байна. Гектарай зуунай нэгэ хубиһаа абтаха налогой хэмжээн хизаарнуудта, областьнуудта болон республиканудта иимэ хэмжээтэйгээр (түхэригөөр) хараалагдана гэбэл: РСФСР-тэ — байхада 3-һаа 14 хүрэтэр, дунда жэшээгээр абабал 8,5; Украинска ССР-тэ: зүүн областьнуудтань —5-һаа 12 хүрэтэр, дунда жэшээгээр абабал 8,5, баруун областьнуудтань — 2-һоо 6 хүрэтэр, дунда жэшээгээр абабал 4; Белорусска ССР-тэ: зүүн областьнуудтань — 3-һаа 9 хүрэтэр, дунда жэшээгээр абабал 6, Баруун областьнуудтань — 2-һоо 5 хүрэтэр, дунда жэшээгээр абабал 3; Узбекскэ ССР-тэ: уһалагдадаг газартань —22, уһалагдадаггүй газартань —8; Казахска ССР-тэ —4-һөө 13 хүрэтэр, дунда жэшээгээр абабал 8; Грузинска ССР-тэ —4-һөө 25 хүрэтэр, дунда жэшээгээр абабал 13; Азербайджанска ССР-тэ—6-һаа 18 хүрэтэр, дунда жэшээгээр абабал 12; Литовско ССР-тэ —3; Молдавска ССР-тэ: зүүн бэсын районуудтань —8, баруун бэсын районуудтань —4; Латвийска ССР-тэ —4; Киргизскэ ССР-тэ —4-һөө 13 хүрэтэр, дунда жэшээгээр абабал 9; Таджикска ССР-тэ: уһалагдадаг газартань — 22, уһалагдадаггүй газартань —8; Армянска ССР-тэ —13; Туркменскэ ССР-тэ: уһалагдадаг газартань — 20, уһалагдадаггүй газартань —8; Эстонско ССР-тэ —4; Карело-Финскэ ССР-тэ —5.

Тус тус автономно республиканудай, хизаарнуудай, областьнуудай налог түлэбэриин хэмжээе экономическа онсо өөрэ байдалнаа дулдыдан, дээрэ заагдаһан хэмжээн соо тааруугаар тодорхойлон һомолхо эрхэ областной хубааритай союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ Хуулиин проект дотор үгтэнхэй.

Энээнһээ гадна, налогой дунда жэшээнэй түлэбэриин хэмжээе хараадаа абажа, экономическа онсо өөрэ байдалтайнь таарлдуулан, тус тус районуудта, шухала байһан ушарнуудта мүн тус тус нютагуудта налогой түлэбэриин хэмжээе тогтоохо эрхэ областной хубааригүй союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, мүн тэрэшэлэн автономно республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай хизаарай болон областной Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ үгтэхэ гэжэ Хуулиин проект хараална.

Мүнөө үедэ өөрынгөө хубида үнеэгүй колхознигуудай бии байһан дээрэһээ, иимэ колхознигуудта 1953 оной налогһоо 50 процент, 1954 оной налогһоо 30 процент хэмжээнэй хүнгэлэлтэ үгэхэ гэжэ Шэнэ Хуулиин проект хараална. Энэ үе соо үнеэтэй болохынь тула тэдэндэ иимэ хүнгэлэлтэ үгтэхэ байна.

Бүлэ соонь ажал хэжэ шадаха хүнүүдэй үгы һаа, 60 наһатай ба бүри үбгэн, 55 наһатай ба бүри хүгшэн колхознигуудые болон үмсын ажалтаниие налогһоо сүм сүлөөлхэ гэжэ проект дотор хараалагдана. Хүдөөгэй интеллигенци: врачууд, багшанар, агрономууд болон бусад алба налогһоо сүлөөлэгдэнэ. Нүүрһэнэй, ашагта малтамалнуудай, ой модоной болон бусад зарим промышленностиин һалбаринуудта гэшүүдэйнь хүдэлмэрилдэг ажахынууд налогһоо мүн тэрэшэлэн сүлөөлэгдэнэ. Сэрэгэй албахаагшадай бүлэнэрэй гэшүүдтэ, мүн тэрэшэлэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудта ба эдэнэй бүлэнэргэ хэдэ хэдэн хүнгэлэлтэнүүд Хуулиин ёһоор хараалагданхай.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ хүдөө ажахын налогой талаар үлэһэн бүхы үри доимхинуудые сүм болюулха гэжэ Правительство шиидхэбэ.

Колхозуудта ажалай эмхидхэл һайжаруулха, колхознигуудай ажалай журам бэхижүүлхэ зорилгоор, колхозуудай ажахынуудай бүлэнэрэйнь тус тус гэшүүд колхоздо тогтоогдоһон ажалта үдэрэй минимумые энэ жэлдэ хүндэгүй шалтагаанаар олоогүй һаа, тиимэ ажахынууд 50 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн налог түлэхэ гэжэ Хуулиин проектын ёһоор хараалагдана. **(Альгаташалга).**

Хүдөө ажахын налог тухай шэнэ Хуули колхозуудай бэхижэхэ, хүдөө ажахын саашадаа хүгжэхэ, колхознигуудай олзо доходой ехэ болохо хэрэгтэ туһалха байна.

Налог болон бусад түлэбэри түлэхэ тухай Хуулиин ёһоор хараалагдаһан болзорнуудые бүхы түлэгшэдэй наринаар сахиха ябадал социалистическэ ажахыһаа болон хүн зонһоо орохо, бюджедээр хараалагдаһан доходуудай сүм оролгын шухала услови болоно.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай

СССР-эй финансын Министр А. Г. ЗВЕРЕВЭЙ элидхэл

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

Союзна республиканuудай бюджедүүд

Советскэ гүрэн ленинско-сталинска национальна политикые эрид ууд бэелүүлхэ зуураа, союзна бо-он автономно республиканuудай радуудай ажахые ба культурые гжөөхэ хэрэгтэ анхаралаа саг гэлжэ табидаг. Энэнь республикаудай бюджедүүд дотор эли тодоор арагдана, ушарынь республикануудай бюджедүүдэй орошо ба гарганууд жэлиээ жэлдэ хэлбэришэгүйгөөр ехэ болоно.

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедэй ниитэ хэмжээн дотор союзна еспубликануудай бюджедүүд 102,6 миллиард түхэригөөр, тэрэнэй тоо- республиканска бюджедүүд — 1,2 миллиард түхэригөөр, нютагай бюджедүүд—71,4 миллиард түхэригөөр түсэблэгдэн хараалагдана. еспубликануудай бюджедүүд 1952 онойхиhоо 4,8 миллиард түхэригөөр , али 4,9 процентээр ехэ болохо айна.

Союзна республиканuудай 1953 оной Гүрэнэй бюджедүүд иимэ хэмжээтэйгээр хараалагдана: РСФСР—552 миллион түхэриг, Украинска СР—17.953 миллион түхэриг, елорусска ССР—3.929 миллион түхэриг, Узбекскэ ССР—3.363 миллион түхэриг, Казахска ССР—4.339 миллион түхэриг, Грузинска ССР—93 миллион түхэриг, Азербайджанска ССР—2.004 миллион түхэриг, Литовско ССР—1.511 миллион түхэриг, Молдавска ССР—1.269 миллион түхэриг, Латвийска ССР—541 миллион түхэриг, Киргизскэ СР—1.126 миллион түхэриг, Таджикска ССР—1.103 миллион түхэриг, Армянска ССР—1.209 миллион түхэриг, Туркменскэ ССР—1.060 миллион түхэриг, Эстонско ССР—101 миллион түхэриг, Карело-финскэ ССР—892 миллион түхэриг.

Эдэ тоо баримтанууд хадаа сона республиканuудта ажахын бо- культурна байгуулалтын тон хэмжээтэйгээр бэелүүлэгдэжэ йhые гэршэлнэ. Республиканска олон нютагай органууд өөhэдынгөө бюджедээр хараалагдаhан мүнгэ хэрэгсэлнүүдые бүрин элсүүлхэ, эдэ рэгсэлнүүдые гамтайгаар хэрэглэгэ хангаха зорилготой.

Зүгөөр, хэдэ хэдэн республикануудта болон областьнуудта энэ асуудал тушаа шухала анхарал хандуулагданагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Республиканска болон нютагай бюджедүүдтэ гүрэнэй доходуудай ба налогуудай нилээд хубинь ородог байбашье, эдэнэй саг соогоо, бүрин орохо ябадал зарим республиканuудта ба областьнуудта хангагданагүй. Киргизскэ республикын Джалал—Абадска областьдо, Курска областьдо болон бусад хэдэ хэдэн областьнуудта гүрэнэй доходуудые ба налогуудые татажа абаха хүдэлмэри hулаар эмхидхэгдэнхэй. Олохон эмхи зургаануудта болон организацинуудта финансова журамые ехээр эбдэhэн, мүнгэ хэрэгсэлнүүдые тусхайта хэрэгтэнь гаргашалаагүй ушарнууд Казахска республикын Актюбинска областьдо, Таджикска республикын Ленинабадска областьдо, мүн тэрэшэлэн Смоленскэ, Калужска областьнуудта үзэгдэhэн байна.

Союзна болон автономно республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүд, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд предприятинуудай болон организацинуудай ажахын-финансова хүдэлмэринүүдые эмхидхэхэ асуудалнуудта бүри ехэ анхарал хандуулха, бюджедүүдые дүүргэхэдэнь, ажахын түсэбүүдэй дүүргэлтые хинахадань, арьбалалгын ёhо гурим сахихадань финансова органуудта үдэр бүри туhалжа байха ёhотой. Финансова органууд бюджедтэ гүрэнэй доходуудай болон хүн зоной түлэбэринүүдэй саг соогоо, сүм оруулагдаха тушаа хүдэлмэреэ hайжаруулха, бюджедэй үмэнэхи уялгануудаа дүүргэхэ, материальна болон финансова ресурснуудаа ашаглаха тушаа гүрэнэй журамые наринаар сахихыень бүхы предприятинуудhаа болон организацинуудhаа эрихэ ёhотой.

Союзна республикануудта ажахын болон финансова хүдэлмэриие hайжаруулха ябадал энэ жэлдэ хараалагдаhан ажахын ба культурна байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ туhалха байна.

Нөөсэлгэ хэхын тула ажахын доторой арга боломжонуудые бүрин элсүүлхэ, арьбалалгын ёhо гуримые улам шангадхаха

Нүхэд депутадууд!

Социалистическэ нөөсэлгэеэ улам ашадань ургуулха ба ажахын хүдэлмэриин ехэшье, багашье бүхы частогуудта арьбалалгын ёhо гурим шангаар сахин бэелүүлхын тулада, ажахын доторой арга боломжонуудые элсүүлхэ зорилго хададаа абалсан, СССР-эй 1953 ной Гүрэнэй бюджет табигдаа.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ үйлэдбэрилгээ хэлбэришэгүйгөөр ргэдхэhэнэй, ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ба материальна болон үнгэн зөөри ашаглаха хэрэгтэ арилалта хэhэнэй ашаар, продукциин өөрынь үные химдаруулгаар, предприятинуудай ба ажахын hалбаринуудые бүри ашагтай болголор горьтой амжалтанууд туйлагдаа. Энэнь нөөсэлгынгөө хэмжээе дхэхэ ба ажалшадай материальна болон культурна хэмжээе нилээд дээшэлүүлхэ ябадал хангаа.

Ажахын ба культурна байгуулалтын программа амжалтатайгаар дүүргэхын, шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөреэр тэрээниие хаhа саг соонь хангахын тулада саашадаа ажахын оосоо бэхижүүлхын түлөө, арадай ажахын бүхы hалбаринуудта арбилалгын ёhо гурим сахихын түлөө, нөөсэлгэ хэхэ хэрэгтэ ажахы доторой арга боломжонуудые элсүүлхын түлөө тэмсэл эрид шууд ябуулха шухала.

Манай орон дотор арадай ажахын хүсэтэ шэнэ хүгжэлтын бэелүүлэгдэжэ байхада, ниитын хэрэглэлэй эд товарай үнэ сэнгэй ходоhоо химдаруулагдажа байхада, мүнөө арьбалалгын ёhо гурим шангаар сахиха ябадал бүри ехэ удхашанартай болохо.

Арьбалалгын ёhо гуримые сахилга хадаа үйлэдбэриин бүри ашагтай байлгада, нөөсэлгэ хэхын тула ажахы доторой арга боломжые элсүүлхэ, Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар гүйсэдхэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Арьбалалгаяа улам хүгжөөхэдэ бюджедэй доходые дээшэлүүлнэ, мүнгэ зөөри үрэтэйгээр ашаглаха, предприятинуудай ба организацинуудай мүнгэнэй хэрэг бэхижүүлхэ ябадал хангана.

Промышленна продукциин өөрынь үные 1953 ондо 6,1 процент, барилгын-монтажна хүдэлмэриин үные 3,2 процент химдаруулхаар хараалагданхай. МТС-үүдэй тракторна хүдэлмэриин ба түмэр замай ашаа тээлгын өөрынь үнэ мүн лэ нилээд химдаруулагдаха ёhотой. Үйлэдбэриин эмхидхэлые hайжаруулха зэргээр, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, материальна үнэтэ зүйлнүүдые гамтай наринаар ашаглаха, тэрэшэлэн транспортна, накладной ба эрьесын гаргашануудые бүхы аргаар хороохо мэтээр тус зорилгонууд бэелүүлэгдэхэ ёhотой.

Предприятинуудай нилээд ехэ хубинь юумэнэй өөрын үные химдаруулгаар тусхайта даабаринуудаа дүүргэдэг, үйлэдбэреэ улам ашагтай болгодог, доходуудай ба бюджедтэ орохо түлэбэринүүдэй талаарнь түсэбүүдээ дүүргэдэг гэжэ тэмдэглэхэ зэргэтэй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ түүхэй эд, материалнууд, түлишэ ба электроэнерги гаргашалгамнай промышленностьдахи продукциин единицэдэ оруулан жэшэбэл 1950 онойхиhоо доошоо болоhон, түхеэрэлгээе ашаглаха ябадал hайжарhан байха юм.

Гэхэ зуура, зарим министерствонүүд нөөсэлгэ хэхэ түсэбүүдээ, бюджедэй үмэнэ гүйсэдхэхэ уялгануудаа нёдондо хүсэд дүүргээгүй. 1952 ондо ой модоной ба саарhанай промышленностиин, нүүрhэнэй промышленностиин, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин, транспортна ба хүндэ машина бүтээлгын министерствонүүд нөөсэлгэ хэхэ түсэбүүдээ нилээд дутуу дүүргэhэн, түсэбhөө гадуур гарза хохидол тохёолдуулhан юм.

Жэшээлхэдэ, СССР-эй Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин министерствын ашаг олзо оруулха түсэбынь 1,6 миллиард түхэригөөр дутуу дүүргэгдэhэн байгаа. Тэрэнhээ гадна, тус министерство хүдөө ажахын продукци бэлэдхэхэ, хадагалха ба худалдахадаа накладной гаргашануудые хороохо даалгабаряа 80 мянга үлүүтэй түхэригөөр дутуу дүүргээ. Загаhанай промышленностиин талаар ашаг олзо оруулха түсэбые тэрэнэй предприятинуудай гурбанай хоёр хуби шахуунь дүүргээгүй байна.

Доход оруулха түсэбүүдээ бүхы дээрэнь дүүргэhэн бусад министерствонүүдые абажа харабал, юумэнэй өөрынь үные химдаруулха даабаряа дүүргэдэггүй, ехэ гээлтэ хоролто ушаруулдаг олохон предприятинууд тэндэнь бии байна.

1952 ондо тус тус министерствонүүдэй ажахын ба финансова ябуулгын үрэ дүнгүүдые хаража үзөөд, Правительство болбол түсэблэлгын-финансова журамые эбдэдэг ябадал зайсуулхыень, үйлэдбэрилгын ба мүнгэнэй түсэбүүдээ бүхы предприятинуудай, организацинуудай дүүргэлгэдэ шанга хиналта хэхыень, тэдэнэй хүдэлмэри hайжаруулха тодорхой хэмжээ абахыень министрнүүдые уялгалаа.

Предприятинууд болон министерствонүүдтэхи үйлэдбэриин ба финансова түсэблэлгэ hайжаруулха ябадал, үйлэдбэриин нормонуудай талаар, материалнуудые, түлишэ ба электроэнерги гаргашалха хэрэгтэ түрүү заводуудай туйлаhан амжалтые хараадаа абажа, продукциин өөрынь үнэ тухай түсэб зохёолго—тэдэ зорилгонуудые дүүргэхэ шухала услови болоно.

Промышленна түхеэрэлгээе үрэ ехэтэйгээр ашаглахада, продукци бүтээн гаргалга ехэ болохо, нөөсэлгэнь улам арьбадхагдаха байна. Үйлэдбэриин зарим hалбаринуудта түхеэрэлгэ ашаглаха тушаа тогтоогдоhон нормонууд үшөөл дүүргэгдэдэггүй байhаар гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Металлургическа промышленностиин министерствын олохон заводууд 1952 ондо доменнэ ба мартеновскэ пеэшэнгүүдые ашаглаха нормоо дүүргээгүй. Нүүрhэнэй промышленностьда машинанууд ба түхеэрэлгэнүүдые ашаглаха талаар ехэхэн дутуунууд бии, тэдэнь ажалай бүтээсэ тушаа, продукциин өөрынь үные химдаруулха даабаринуудаа дутуу дүүргэхэ ябадал тохёолдуулна.

Түүхэй эд ба материалнуудые хэмhээ гадуур гаргашалhанhаа, голодhо гаргаhанhаа, хайша хэрэгээр хандаhанhаа, бусад үрэгүй гаргашануудые хэhэнhээ шалтагаалжа, олохон предприятинуудта ехэ гээлтэ хоролто тохёолдодог байhаар.

Министерствонүүдэй, предприятинуудай ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд түрүү техникэ ба үйлэдбэриин түрүү технологи саашадаа нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлжэ, арьбан шэнэ материалнуудые ба hолилто болохо hайн зүйлнүүдые үргэнөөр ашаглажа, продукциин шанарые улам дээшэлүүлжэ, үйлэдбэридөө голодhо гаргадаг ба гээлтэ хоролто ушаруулдаг ябадалтай эрид шууд тэмсэжэ, материальна үнэтэ зүйлнүүдые бүхы хэмжээгээр арьбалха ёhотой.

Барилгын организацинуудта арьбалалгын ёhо гурим нилээд шангадхаха хэрэгтэй. Эдэ организацинуудта бүтээсэ ехэтэй машинанууд бии, тиимэhээ тэдэнэр ажалаа ашагтай hайнаар эмхидхэхэ, барилгын материалнуудай талаар гаргашануудаа бага болгохо ба накладной гаргашануудые хороохо үргэн ехэ арга боломжотой байна.

1953 ондо капитальна оруулалта хэхэ ниитэ суммань, барилгада зорюулагдадаг эрьесын мүнгэ зөөриин ургалтые оруулалсан, 156,1 миллиард түхэриг болоно. Гэхэтэй хамта энэ хэрэгтэ бюджедhээ 106,7 миллиард түхэриг hомологдоо. Барилга хэхын тула шухала бусад мүнгэ зөөринь амортизационно орошоор ба ажахын ондоо ресурснуудhаа орохо ашаг олзоор хангагдаха ёhотой. Барилгын-монтажна хүдэлмэриин оптово сэнгүүдые, тарифнүүдые ба үные химдаруулжа хэгдэхэ арьбалалтань 15,5 миллиард түхэриг болохо юм.

1953 ондо хэхээр тодорхойлогдоhон барилгын хүдэлмэриин түсэбүүдые дүүргэхын тулада, барилгын организацинуудтахи ехэхэн дутуу дунданuудые усадхаха шухала. Тэдэ дутуу дунданuудынь барилгын хүдэлмэриин үнэ сэнгэй горьтойгоор хүндэрэлгэ ба дүүргэгдэхэ болзоройнь эбдэгдэхэ ябадал тохёолдуулна.

Барилгын олохон организацинууд 1952 ондо барилгын үные химдаруулха даабаринуудаа дүүргээгүй. Жэшээлхэдэ, Барилгын министерствын нилээд олон организацинууд хүдэлмэриин хүсэ, машинанууд ба механизмуудые хэрэглэхэ талаар ехэ дутуунуудтай байhан дээрэhээ, тэрэшэлэн бусад шалтагаанаар барилгын-монтажна хүдэлмэриингөө үные ехээр хүндэрүүлээ. Барилгын-монтажна хүдэлмэридэ сметын үнэhээ гадуур мүнгэ зөөри үлүүсэ гаргаhан гарзань, бусад үрэгүй гаргашануудhаа шалтагаалhан хохидолынь 1952 ондо тус министерствын талаар 725 миллион түхэригэй болоо, гэхэ зуура түсэбөөр хараалагдаhанай ёhоор 1025 миллион түхэригэй ашаг олзо оруулха зэргэтэй байгаа. Тэрэшэлэн нүүрhэнэй промышленностиин ба зам харилсаанай министерствонүүдэй барилгын организацинууд ехэ гарзада ороhон байна.

Министерствонүүдэй ба барилгын организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, барилгын хүдэлмэри ба тэрэнэй өөрынь үные химдаруулха тухай Правительствын тогтооhон түсэбые заабол дүүргэхэ хэрэгтэй. Финансова органууд, удаан болзорой оруулалтын мүнгэ үгэдэг банканууд барилгын организацинуудые мүнгөөр хангахатай хамта, барилгын ябасые хинаха хүдэлмэреэ улам hайжаруулха ба шангадхаха, гаргаша хэхэ тушаа тогтоогдоhон нормонуудые наринаар сахиха ба мүнгэ зөөри гаргаха хэрэгтэ шанга арьбалалта хангахые эрихэ ёhотой.

Промбанкын хүдэлмэридэ ехэхэн дутуунууд бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Промбанкын олохон конторонууд барилгын үнэ химдаруулха даабаринуудай гүйсэдхэлые үшөөл дутамагаар шалгадаг, доторойнгоо ресурснуудые элсүүлхын тула шухала тэмсэл ябуулдаггүй барилгадахи түлэблэлгэ-сметын журамые наринаар сахиха шанга эрилтэ хэдэггүй байна.

Мүнгэ зөөри арьбалха ехэхэн резервнүүд МТС-үүдтэ ба совхозуудта бии. Үнгэрэгшэ жэлдэ МТС-үүдэй тракторна хүдэлмэриин өөрынь үнэ тушаа тогтоогдоhон хэмжээн 3,3 процентээр үлүү гараhан байгаа. Тракторнуудые заhабарилха үнын үлүү гараhанhаа, түлишын ба административно-захиргаанай гаргашануудые хэмhээнь үлүүлhэн дээрэhээ, тэрэшэлэн дизельнэ тракторнуудаар хүдэлмэри хэхэ түсэбэй дүүргэгдээгүй ушарhаа, 386 миллион түхэрги бюджетнэ мүнгэн үлүүлэн гаргашалагдаа.

Тракторнуудые ашаглалга hайжаруулаад, трактористнуудай ажалай бүтээсые дээшэлүүлээд, машинануудые заhабарилгада зорюулагдадаг гаргашануудаа бага болгохотой хамта шанарыень hайжаруулаад байбал, МТС-үүдэй тракторна хүдэлмэриин өөрынь үнэ химдаруулагдаха байна.

Хараалагдаhан түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгоор, гүрэнэй ба ажахын хүтэлбэри hайжаруулха шухала хэмжээ-ябуулганууд Правительствын зүгhөө hүүлэй үедэ бэелүүлэгдээ.

Министерствонүүдые томодхоhоной, министрнүүдэй эрхыень нилээд үргэдхэhэнэй, гүрэнэй аппарадай системэдэхи хэдэ хэдэн үлүү звенонуудые усадхаhанай үндэhөөр, ажахын бүхы хүдэлмэри хүтэлбэрилгын шанарые улам hайжаруулхада таарамжатай услови хангагдаа. Министерствонүүд мүнөө предприятинуудайнгаа хүдэлмэриие бүри эршэмтэй ба тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ, тэдэндэ мүнгэ зөөреэр туhалха ба хүдэлмэриień хинаха ябадалаа hайжаруулха бүхы арга боломжотой болоо.

Энээнтэй дашарамдан, предприятинуудай эрьесэдэ саг зуура сүлөө байhан мүнгэ зөөриие ашаглаха, нормо зохёохо ба үлүүгээ шэнээр хубааха, тэрэшэлэн бюджетнэ hомолголгонуудые ба банкнуудай кредидүүдые ашаглаха асуудалаар министрнүүдэй эрхыень үргэдхэлгэ ехэ удхашанартай. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд предприятинуудай хүдэлмэриień бүри эршэмтэй ба тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ арга хангахатаяа хамта, предприятинуудай ресурсые үлэмжэ зүбөөр ба ашагтайгаар хэрэглэлгын түлөө министерствонүүдэй харюусалгые бүри ехэ болгоно.

Үйлэдбэрилгээ ба эд товарай эрьесэ үргэдхэхэ түсэбүүдые үндэhэ болгон, предприятинуудай, организацинуудай эрьесын мүнгэн 1953 ондо 15,1 миллиард түхэригөөр, тэрэ тоодо эдэнэй өөhэдынь ресурснуудhаа 10,8 миллиард түхэригөөр, бюджедhээ 4,3 миллиард түхэригөөр ехэ болгогдохо байна.

Эрьесэдэ байhан мүнгэ зөөриие тон ашагтайгаар ба тусхайта хэрэгтэнь зорюулан ашаглаха шухала. Министерствонүүд ба тэдэнэй управленинууд предприятинуудай ажахын-финансова ябуулгые бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлэн мэдэхэ, тэдээндэ үгтэhэн зөөриие ашаглалгада бүри шанга хиналта хэхэ ёhотой. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула центртэ ба хүдөө нютагуудта экономическа, бүридхэлэй ба ревизионно хүдэлмэри hайжаруулха, тус участогуудые шадабаритай ба шалгагдамал мэргэжэлтэдэй кадрнуудаар ханган бэхижүүлхэ шухала.

Тэрэшэлэн ажахын түсэбүүдэй дүүргэлтые, арьбалалгын ёhо гурим сахилгые, гүрэнэй үмэнэхи уялгануудаа бүхы предприятинуудай ба организацинуудай хүсэд бүринөөр, хаhа саг соонь дүүргэлгые, материальна ба мүнгэн ресурснуудые гаргашалхадаа арьбалалта хэхэ шанга ёhо гурим бэелүүлгые хинаха үүргээ финансова органууд дээшэлүүлхэ ёhотой. Финансова органууд предприятинуудай ба организацинуудай ажахын-финансова ябуулгые хинаха ябадал үшөөл дутамагаар бэелүүлнэ, hалбаринуудай ба предприятинуудай экономикые наринаар шэнжэлнэгүй, гүрэнэй финансова журам эбдэгшэд тушаа шанга эрилтэ заримдаа табидаггүй байна гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн финансова органууд арадай ажахыдахи дотоодын бүхы ресурснуудые элсүүлхэ хүдэлмэреэ hайжаруулха, ажахын организацинуудhаа бюджедтэ түлэбэринүүдэй оролгые бүри шангаар хинаха зэргэтэй.

Энэ талаарнь абабал Гүрэнэй банкын ба тэрэнэй эмхи зургаануудай урда тон шухала зорилгонууд табигдана, тэдэнэр ажахыдахи тоосоонуудай ямар байhые шалгаха хиналтаяа hайжаруулха, поставщигуудай ба банкнуудай үмэнэ ажахын организацинуудай уялгануудые хаhа саг соонь дүүргүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ ёhотой.

Арьбалалгын эгээн шанга ёhо гурим бэелүүлхэ асуудалнууд манай бүхы ажахын хүдэлмэриин центртэ хододоо байха ёhотой. Предприяти бүхэн үйлэдбэридэхи эмхидхэлые саг үргэлжэ hайжаруулха ба продукциин өөрынь үные химдаруулха даабаринуудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ёhотой.

Предприятинуудай экономикын асуудалнууд ба финансова хэрэгүүд тушаа ажахынхидэй анхаралаа бүри ехээр хандуулхадань, Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар гүйсэдхэлгэдэ туhа дүхэм болохо байна.

***

Нүхэд депутадууд!

Советскэ арад арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ 1952 он соо горьтой амжалтануудые туйлаа.

СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет хадаа Советскэ Союзай хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ бюджет мүн. Энэ бюджет социалистическэ экономикын хүсэн түгэс шэнэ дэбжэлтэ хангаха ба советскэ арадай материальна, культурна хэмжээе улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шухала мүнгэ зөөреэр хангаха байна.

СССР-эй Гүрэнэй бюджедые гүйсэдхэхын тула хэхэ бүхы хүдэлмэримнай Коммунистическэ партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр эмхидхэгдэжэ, социалистическэ нөөсэлгээ улам арьбадхаха хэрэгтэ нилээд ехэ шэнэ үрэ туйлахада шухала бүхы арга боломжонуудые элсүүлхэ ёhотой.

Бюджедээ амжалтатайгаар гүйсэдхэхэдэмнай Эхэ ороной экономическа хүсэ шадалые улам бэхижүүлгэдэ, советскэ арадай материальна ажана байдалай ба культурын хэлбэришэгүйгөөр дээшээ дэбжэлгэдэ, коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлалгада туhалха байна. (Удаан үргэлжэлhэн альга ташалга).

Редакцида ерэhэн бэшэгүүд

Зэдэдэ физкультурна хүдэлмэри тоогдоногүй

Зэдын аймагта ниитэ-физкультурна хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигданхай. «Колхозник» гэжэ спортивна общество үнинэй юушье хэнэгүй шахуу. Петропавловка тосхондо үнгэргэгдэhэн аймагай спартакиада аймаг соо физкультурна хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр табигдаhые үшөө дахин гэршэлэн харуулба.

Физкультура ба спортын аймагай комитет спартакиада үнгэргэхэ тухай оло дахин шиидхэбэри гаргабашье, тэдэ шиидхэбэринүүдээ хинан шалгаагүй, спартакиада үнгэргэхэ условиие сомоной Соведүүдтэ хүргөөгүй байшоо. Физкультура ба спортын аймагай комитедэй спортдо хайша хэрэгээр хандадагыень үшөө нэгэ баримта элиршэлнэ. Юуб гэхэдэ, физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Мендыков спартакиадын эхилхэ болошоод байхада волейболоор ба футболоор болохо мүрысөөндэ хабаадаха хүнүүдые бэдэржэ ябаhан байха юм.

Аймагай центртэ ба хүдөө нютагуудта үнгэргэгдэхэ спартакиадын болзорынь нэгэ үдэр соо хараалагдаhан байгаа. Тиимэhээ хүдөө нютагуудта болоhон спартакиадада хабаадаhан бэлигтэй спортсменүүд аймагай центртэ болоhон спартакиадада хабаадаха аргагүйдэhэн байна. Үнгэрhэн спартакиадада зэдынхид, Кударын ба Закаменай волейболистнууд болон футболистнуудтай наадахадаа шүүгдэшоо. Зэдынхид яахадаа шүүгдээб гэхэдэ, тэдэнэрэй команданууд мүрысөөнэй урда тээхэнэл эмхидхэгдэhэн байна. Эгээл иимэhээ физкультура ба спортын аймагай комитет спортсменүүдые республиканска мүрысөөндэ эльгээхэ аргагүйдэhэн байна.

Аймагай колхозууд бүхыдөө шахуу «Колхозник» гэжэ hайндуранай обществын гэшүүд юм. Гэбэшье, колхозуудай правленинүүд нютагуудтахи физкультурна хүдэлмэри hайжаруулгада ямаршье туhаламжа үзүүлнэгүй.

Аймаг дотор физкультурна хүдэлмэриие hайжаруулха хэрэгтэ ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болон ВЛКСМ-эй айком зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

С. Табдаев.

Хүдэлмэридэнь хубилалта болоогүй

Иволгын аймагай центрын ажалшад ажалайнгаа hүүлээр культурнаар амархын тула үдэшэ бүри культурын байшанда ерэдэг юм.

Культурын байшангай директи нэгэ үе танцын вечер эмхидхэдэг байгаа. Теэд hүүлэй үедэ тэрэншье болишоо. Кино харуулагдаhанай удаа клуб суургалагдашана. Танца наадаха гэхэдэ баянист үгы байдаг. Тиимэhээ залуушуул ямар нэгэн танца наадахыень гармонистые гуйдаг байна. Иимэрхүү байдал үдэр бүри тохёолдодог.

Культурын байшан мүнөө ямаршье хүдэлмэри хэнэгүй. Гэбэшье, эндэ уранhайханай самодеятельностиин хүтэлбэрилэгшэ болон массовик хоёр бии юм. Теэд эдэ хоёр хүнүүд гүрэнэй мүнгэ абахаhаа бэшэ ондоо юушье хэнэгүй. Июнь hараhаа кружогууд хүдэлмэрилжэ эхилхэнь гэhэн соносхолые май hарада культурын байшангай хүдэлмэрилэгшэд бэшэhэн юм. Гэхэ зуура, энэ хэмжээ-ябуулга саарhан дээрээ үлэшэhэн байна.

Культурын байшангай хангалтагүй хүдэлмэри тухай «Красная Иволга» гэжэ аймагай газетэдэ бэшэгдэhэн байгаа. Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай гэшүүд суглаан дээрээ тус заметкые зүбшэн хэлсэжэ, культурын байшангай хүдэлмэридэ бии байhан дутагдалнуудые усадхахыень тэрээнэй директорые уялгаhан юм. Тэрэ гэhэнhээ хойшо hара шахуу саг үнгэрөө. Гэбэшье, клубай хүдэлмэридэ ямаршье хубилалта болоогүй.

В. Базаров.

Шэнэ номууд

Книготоргын Улан-Удын № 1 центральна магазинда шэнэ номууд абтаба. Тэрэнэй дунда иимэ номууд бии:

В. Ермилов. — Н. В. Гоголь 30 мянган хэhэг тиражтай, 9 түхэриг 65 мүнгэ сэнтэй.

Х. Намсараев. — Тиимэ байгаа (ород хэлэн дээрэ) 4 мянган хэhэг тиражтай, 70 мүнгэ сэнтэй.

М. К. Юсковец. — Малай туберкулез. 15 мянган хэhэг тиражтай, 7 түхэриг 5 мүнгэ сэнтэй.

А. Чебаков.

Дүтын ба Дунда Востогто нефтиин түлөө англо-американска тэмсэл

нгло-американска зүришэлүүдэй гарадаг эгээн ехэ илаануудай нэгэниинь Ду- болон Дунда Востог- байдаг юм. Английска бо- н американска монополинуудта хабтар ехэ олзо үгэдэг нефтиин үлөө эндэ тэдэнэй хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болодог байна. Иранда, Ирагта, Кувейдтэ, Саудовска Аравида, Дүтын болон Дунда Востогой бусад оронуудтахи нефть малтажа абадаг газарынь нефтеэр имагта элбэг баян байһаараа илгарна. «Стейтист» гэжэ английска журналай тунхаглаһан тоо мэдээнэй ёһоор Кувейдтэ дунда жэшээгээр сүүдхэ соо нефть малтажа абалга Америкын Холбоото Штадуудайхида орходоо 450 тухай дахин үлүү ехэ байха юм. Нефтьтэй газарынь айхабтар зузаан, тиихэдээ тиимэ гүнзэгы бэшэ газарта байдаг, тэндэхи хүдэлмэриин хүсэн даншье үнэгүй, тэрээнһээ гадна, өөһэдынгөө нефтьпродуктнуудта үнэ сэнгүүдые зоргоороо тогтоохо аргатай байһан эдэ бүхы ушарнууд хадаа нефтяной трестнүүдтэ хэмжээлэшэгүй ехэ ашаг олзо оруулна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ пар иин XIX съезд дээрэ хэһэн элидхэл соогоо нүхэр Маленков болбол США-гэй болон бусад капиталистическэ оронуудай хоорондохи зүрилдөөнүүдэй саашадаа заатагүй хурсадаха байһан тухай зааһан байгаа. Тиихэдээ иигэжэ хэлээ һэн: «Тэдэнэй гол ехэнүүдынь США-гэй болон Англиин хоорондохи зүрилдөөнүүд болоно. Энэ зүрилдөөнүүдынь нефть, каучук, үнгэтэ болон шухаг металлнуудые, сэрэ, ноохо абаха газарнуудай түлөө, өөһэдынгөө товарнуудые худалдаха рыногүүдэй түлөө американска болон английска монополинуудай хоорондо элитэ тэмсэл болон гарана.

Һүүлэй һарануудта болоһон событинууд хадаа эдэ үгэнүүдэй тон лэ үнэнтэ зүб байһаниие дахин дахин гэршэлнэ. Дүтын Востогто Англиин болон США-гэй капиталистнуудай хоорондо боложо байгаа зүрилдөөнүүд хадаа һаяхан Персидскэ заливһаа дүтэхэнэ байһан аад, тодорхой хилэ тогтоогдоогүй байһан Бурайми гэдэг оазисай территори ямар гүрэндэ хабаатайб гэжэ арсалдаан гараһан байна. Иимэ ушар байдал гараһые һамбаашалан, Саудовска Арави болон Англиин мэдэлдэ байдаг Маската, Османа гэжэ хоёр султанат тэрэ оазис бидэндэ хабаатай юм гэһэн эрилтэнүүдые табиһан байна. Энэ оазисай хилэнүүд тухай арсалдааниие тааруулан шиидхэхэ гэһэн бүхы һэдэлгэнүүд оройдоошье бүтэхэгүй байшоо. Тус арсалдаан тухай асуудалые арбитражда үгэхэ гэһэн Англиин дурадхалһаа Саудовска Арави огтолон арсаад, тэрэнэй орондо Бураймиин райондо плебисцит үнгэргэхые дурадхаба. Тиимэ дурадхалһаа Англиин арсаһанай һүүлээр Саудовска Аравиин правительство өөрынгөө хуулита эрхэһээ заашье сухарихагүйбди гэжэ мэдүүлһэн байгаа.

Хэрбээ Саудовска Аравиин ара талада Америкын Холбоото Штадуудай тухиржа байгаагүй һаань, тэрэ Саудовска Арави Англитай арсалдаанда иимэ ехэ үсэд нэтэрүүгээр оролсожо яагаад шадаха бэлэй. США хадаа тус районой тусгаар стратегическэ удхашанартай (тэрээндэ дүтэхэнэ английска авиационно базанууд Шарджедэ болон Бахрейндэ бии юм) болон нефтеэр баялиг байһан ушарһаа энэ арсалдаата газарта ехэхэн горьдолготой байна гээшэ.

Колониальна оронуудта юрын хэбэртэйгээр харагдаха байһан энэ арсалдаан хадаа Персидскэ заливай эрье шадар хүдэлжэ байдаг английска нефтяной трестнүүдэй болон мүнөөнэй Саудовска Аравиин дүүрэн эрхэтэ эзэниинь болоод байһан «Арабиен-америкэн ойл компани» (Арамко) гэдэг американска концерныи хоорондохи тэмсэлэй хурсадажа байһаниие харуулһан үшөө нэгэ гэршэ мүн болоно.

США-гэй ба Англиин нефтяной трестнүүдэй хоорондо иранска нефть дээрэһээ шэрүүн хатуу тэмсэл болоно. Иранска нефть малтажа абадаг газарнуудые национализацилһанай һүүлээршье тэрэниие гарһаа алдахагүй гэжэ оролдоһон Англиин хүсэлэл гаргажа байхада иранска нефтьдэ английска блокадые һэтэ сохихо гэжэ американецууд һэдэнэ.

Английска монополинуудай зүгһөө иранска нефтиие гарһаа алдаһан ушар хадаа Дүтын Востогто тэдэнэй позициие эрид һулаоуулһан байна. Зүгөөр американска трестнүүд энэ райондо нефть малталгын талаар түрүү һуурида гаража шадаа һэн. Английска нефтяной монополинуудай орган бологшо «Петролеум пресс сервис» гэдэг журналда тунхаглагдаһан тоо мэдээнэй ёһоор 1950 ондо Иранда, Саудовска Аравида, Ирагта, Кувейдтэ, Катарда 83,6 миллион тонно нефть-сырец малтажа абаһан байха юм. Тэрээнһээ 45 миллион тоннонь английска компанинуудай хубида, 36 миллион тоннонь американска компанинуудай хубида хүртэһэн байгаа. 1952 оной түрүүшын 9 һара соо Иранда нефть малталгын бодото дээрээ зогсоод байхадань Саудовска Аравида, Ирагта, Кувейдтэ, Катарда 74 миллион гаран тонно нефть малтажа абаһан байба. Тэрээнһээ 49 миллион тонные американска компаниннууд малтажа абаад, оройдоо 22 миллион тоннонь английска компанинуудта хүртэһэн байна.

Американска үрдилдөөндэ эсэргүүсэн английска трестнүүдэй тэмсэл хэжэ байха үедэ айхабтар ехэ нефтяной запастай Ирак эндэ гол ехэ һуури эзэлнэ. Английска капиталай хиналта доро байдаг «Ирак петролеум компани» Киркук-Баниас (Дундада далайн эрье дээрэхи сирийскэ порт) хоёрой хоорондо нефтепровод байгуулгые 1951 оной хоёрдохи хахадта түргэдхэхэтэй хамта, мүн Киркук, Мосул, Айн Зал, Аз-Зубейер гэдэг газарнуудта нефть малталгые хурдадхаһан байна. Иракска нефть дээрэһээ улам ехэ үрдилдөөн боложо байһаниинь эли бодо харагдадаг болоо. Ушарынь хадаа американска компанинууд өөһэдынгөө нефтиие худалдаха ябадалда түбэг бэрхэшээлнүүдые үзэнэ. Энэ бүгэдэ хадаа США-гэй болон Англиин нефтяной монополинуудай хоорондохи үрдилдөөтэ тэмсэлые улам ехээр хурсадхахань зайлашагүй.

Йемендэ бии байһан нефть малтадаг газар дээрэһээ США-гэй болон Англиин хоорондо мүн лэ айхабтар шанга тэмсэл боложо байна. 1946 ондо США «Хани барисаатай байха, худалдаа-наймаа хэхэ ба далайгаар ябаха тухай» договор Йеменэй засаг баригша имам Яхья гэгшэтэй баталһан байгаа. Тиигээд 1947 ондо дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр үлэһэн американска сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые худалдан абахын тулада Йемендэ 1 миллион доллар зээлээр үгэхэ тухай хэлсээ баталһан байгаа. Мүн тэрэ үедэ США-гэй нефтяной монополинууд хадаа тус ороной территори дээрэхи нефтяной концессинүүдээ үгэхэ тухай имамһаа зүбшөөл һуража абаа һэн. Гэбэшье, тэрэ үедэ американецууд эдэ концессинүүдые абажа шадаагүй байшоо. Гадаадын хэблэл, газетэнүүдэй бэшэһэнэй ёһоор, английска болон американска агентурануудай хойно хойноһоо тус орон дотор эмхидхэһэн гүрэнэй переворотнууд болоһон байгаа. Теэд англичанууд иимэ юумэ хээдшье байхадаа, өөрынгөө зорилгодо хүрөөгүй байһан дээрэһээ Йеменэй зүүн урда зүгтэ байһан нефтяной районуудые хүсөөр һалгажа, тэдэниие өөрынгөө мэдэлдэ байһан Адентай нэгэдүүлхэ гэжэ шиидэһэн байха юм.

1949—1950 онуудта английска сэрэгэй самолёдууд Йеменэй правительство буужа үгэхэ аа гү гэжэ тэрэнэй территориие хэдэн дахин бомбодоһон байгаа, теэд эдэ бомбодолгонуудшье, тэрэнэй удаа тээ хэгдэһэн англо-йеменскэ дипломатическа хэлсээнүүдшье юундэшье хүргөөгэй байшоо. 1950 оной май һарада Арамко болбол тэндэхи нефть малтажа абадаг газарнуудые шэнжэлэн үзэхэ болон ашаглан хэрэглэхэ тухай хэлсээ Йементэй баталаа һэн.

Мүнөө гадаадын газетэнүүдтэ гараһан мэдээсэлнүүд дээрэһээ харахада, американска империалистнууд хадаа Персидскэ заливай оршондо хэзээ үнинһөө хойшо Англиин эдлэжэ байһан нефтеэр баялиг газарнууд болохо Кувейт, Бахрейн, Катар болон Аравийска хахад аралай зүүн урда зүгтэ байдаг княжествоһаа Англиие хобхо сохижо гаргаха һанаатай байна.

США-гэй монополинууд Дүтын Востогто гансахан экономическа бэшэ, мүн сэрэгэй хиналта табиха хэрэгыешье өөрынгөө гарта оруулха һанаатай. Зүгөөр Египедтэ, Ирагта, Трансиордани гэхэ мэтэдэ байһан туйлай шухала позицинуудай даб дээрэ Англиин гарта байһан ушарые США-гэй монополинууд тоонгүй байха арганьгүй болоно.

Дүтын Востогые бүхыдэнь сэрэгэй блогуудай системэдэ хабаадуулхаар эрмэлзэжэ байхадаа американска империалистнууд өөһэдынгөө мэдэл доро США, Англи, Франци, Турци, арабска оронууд болон Израилиин составтайгаар «дунда восточно командовани» гэдэг сэрэгэй блок байгуулха гэһэн проект 1951 оной намар табиһан байгаа. Энэ түсэбые арабска арадууд эрид шууд буруушаан эсэргүүсэһэн байха юм. Египедэй правительство болон бусад арабска оронууд арад зонойнгоо түрилтэдэ орожо, американска түсэбые хуулита ёһоор буруушааха баатай болоо һэн. Тиигэжэ байхадань Англи хадаа шэнэ блогто нүлөөгөө ехээр оруулхын тулада ондоо составтайгаар байгуулхые дурадхажа, дундавосточно командовани бии болгохо тушаа баһа өөрынгөө түсэб табиһан байгаа. Энээн дээрэһээ США-гэй империалистнууд өөрынгөө сэрэгэй хиналта табиха шэнэ арга зам бэдэрхэ баатай болоһон байна. Гадаадын хэблэл газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, һаяхан Востогдохи оронуудаар ябаад ошоһон США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес эгээ иимэ зорилготой ябаһан юм ха. Гэбэшье, Даллес өөрынгөө ябаһан оронуудта арад зоной дунда айхабтар ехэ антиимпериалистическэ һанал бодол таранхай байһан ябадалтай ушарһан байха юм.

Эдэ бүхы ушар баримтанууд юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, Дүтын болон Дунда Востогой оршондо США-гэй болон Англиин хоорондо айхабтар ехэ зүрилдөөнүүд гаража, тэрэнь улам бүри хурсадана. Сэрэгэй союзуудые байгуулха программые Англитай хамта табижа, мүн колониальна болон бэеэ даагаадүй оронуудта национально-сүлөөлэлтын хүдэлөөниие Англитай хамта дараха һэдэлгэ гаргажа байбашье, американска империалистнууд тэрэ мүртөө английска рыногүүдые булимтаран абажа, Англиин нүлөөтэй байдаг газар худар шурган орожо, тэндэһээ өөрынгөө «дүү партнерые» газаашань түрижэ байна бшуу.

В. Федоров.

Корейдэхи эблэрэлгэ тушаа сэрэгэй комиссиин заседани дээрэ

ПЕКИН, августын 5 (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо иигэжэ дамжуулба:

Эблэрэлгэ тушаа сэрэгэй комиссиин мүнөөдэрэй заседани дээрэ Нэгэдэмэл Нацануудай командованиин түлөөлэгшэ болбол Нэгэдэмэл Нацануудай командованида хабаатай зэбсэггүй 34 хүн ба ашаанай 2 машина эблэрэлгэ тухай хэлсээе эбдэн, августын 4-нэй 4 час 30 минута тухайда Пиору шадар демаркационно линиие дабаһан байна гэжэ мэдэрбэ.

Хоёр талын комиссиин ахалагша гэшүүд энэ инцидент тухай тусхай элидхэлые хоёр талын секретарьнуудаар дамжуулан эблэрэлгэ тушаа сэрэгэй комиссида үгэхэ гэжэ шиидхэбэ.

Мүн энэ заседани дээрэ корейско-хитадай тала болбол августын 3-да Нэгэдэмэл Нацануудай командованиин сэрэгэй самолёдууд үдэрэй 4 час багта Кэсоной районодохи Сонноэ дээгүүр ниидэжэ ба үдэшын 6 час багта Кани болон 86-дахи үндэр дээгүүр ниидэжэ, эблэрэлгэ тухай хэлсээе эбдээ гэжэ Нэгэдэмэл Нацануудай командованиин түлөөлэгшэдэй анхаралда табиба.

***

ПЕКИН, августын 5. (ТАСС). Синьхуа агентствын тусхай корреспондент августын 4-дэ Кэсонһоо иигэжэ дамжуулба:

Эблэрэлгэ тушаа сэрэгэй комиссиин заседани дээрэ энэ комиссида юролсоһон Нэгэдэмэл Нацануудай командованиин ахалагша түлөөлэгшэ генерал-майор Брайан американска сэрэгэй самолёт корейско-хитадай талын агаарай дайдада нэбтэрэн орожо, эблэрэлгэ тухай хэлсээе эбдэбэ гэжэ мүнөөдэр мэдэрээ. Энэ самолёт «корейско-хитадай район дээгүүр июлиин 29-нэй үглөөнэй 4 час 20 минутада ниидэжэ гараһан, тиигээд тагнуул хэхэ зорилгоор 10 минута тухай эрьен тойрон ниидэһэн байна» гэжэ Брайан мэдүүлээ.

Брайан энээн тушаа гэмшэлгэ мэдүүлээ, гэбэшье гүйсэд мэдээнүүдэй үгы дээрэһээ, американска тала болбол эблэрэлгые эбдэһэн бусад иимэрхүү зүйлнүүдэй түлөө харюусалгаһаа арсана гэбэ.

Эблэрэлгэ тухай хэлсээе эбдэлгэ тушаа корреспондент иимэ ажагалалта хэнэ:

«Июлиин 29-дэ генерал Марк Кларк болбол эблэрэлгэ тухай хэлсээе эбдэгшэд хадаа коммунистнууд лэ байха ёһотой гэжэ Гонолулда мэдүүлһэн байна. Тэрэнһээ хойшо неделишье үнгэрөөгүй байхада, хэлсээе эбдэгшэдэй американецууд байһые Брайан мэдэрхэ баатай болобо».

Улаан Хэрээһэнэй холимог группын заседани Паньмыньчжоньдо болобо

ПЕКИН, августын 5. (ТАСС) Синьхуа агентствын корреспондент августын 4-дэ Кэсонһоо иигэжэ дамжуулба:

Репатриировалагдаха сэрэгэй пленэйхидтэ туһаламжа үзүүлхэ Улаан Хэрээһэнэй холимог комиссиин түрүүшын заседани мүнөөдэрэй үглөөнэй 10 часта болобо.

Сэрэгэй пленэйхидые андалдан абалсаха түрүүшын үдэр Паньмыньчжоньдо Улаан Хэрээһэнэй холимог группын түрүүлэгшээр корейско-хитадай талын түлөөлэгшэ томилогдохо гэжэ хоёр талын түлөөлэгшэд зүбшэбэ. Сэрэгэй пленэйхидые репатриировалхада туһалха зорилгоор энэ группада оролсоһон хоёр талын түлөөлэгшэд адли тоотой гэшүүдтэй хоёр бүлэг боложо һалаад, нэгэниинь сэрэгэй пленэйхидые хүлеэн абалгын корейско-хитадай пунктда, тиихэдэ нүгөөдэнь Нэгэдэмэл Нацануудай талада хабаатай пунтда байха болоно. Сэрэгэй пленэйхидые андалдан абалсалгын түрүүшын үдэр корейско-хитадай түлөөлэгшэд хоёр бүлэгүүдтэ хоюуландань түрүүлэгшэдээр байха юм.

Улаан Хэрээһэнэй холимог группа Хойто Корей ошобо

ПЕКИН, августын 5. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент августын 4-дэ Кэсонһоо иигэжэ мэдээсэбэ:

Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай Арадай һайндуратанай хиналта доро байгаа сэрэгэй пленэйхидэй лагерьнуудта ошохын тула Улаан Хэрээһэнэй холимог группа мүнөөдэр үдэһөө хойшо Кэсонһоо Хойто Корей худар мордобо.

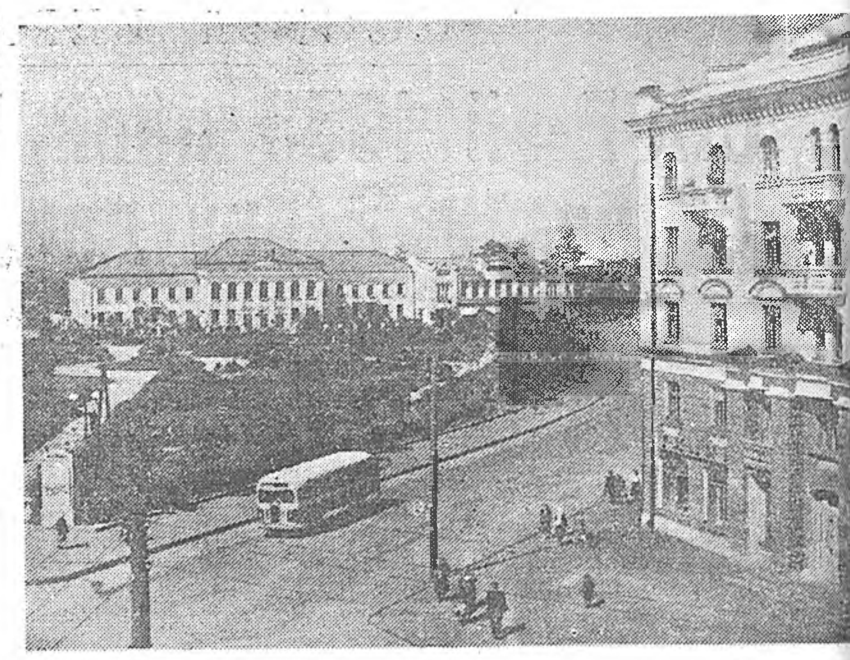

Эртэ урда сагай ородой город Псков жэлһээ жэлдэ ургажа ба бол... түхэлтэй боложо байдаг. Дайнай хойто тээхи жэлнүүдэй туршада ажаһуу... 200 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байшангууд һэр... бодхоогдоһон ба баригдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Октябрьска үйлсэ.

ТАСС-эй фотохроник

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

ЗАЛУУ ГОРНЯГУУДАЙ СЛЁТ

Галуута-Нуурай шахтануудта хоёр мянга үлүүтэй залуу горнягууд хүдэлмэрилдэг юм. Тэдэнэрэй үйлэдбэриин мэргэжэлые дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан залуу горнягуудай слёдые ВЛКСМ-эй рудничны комитет үнгэргэбэ.

Горнягуудай үйлэдбэриин мэргэжэлые дээшэлүүлхэ асуудалаар Галуута-Нуурай шахтануудай ахалагша инженер нүхэр Гавычев элидхэл хэбэ.

Слёдой эсэстэ шахтёрой үдэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахые уряалһан хандалга баталагдаа.

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Советскэ түмэрзамшадай заншалта һайндэрые амжалтатайгаар угтахын түлөө мүрысөөндэ Галуута-Нуурай электростанциин коллектив (начальнигынь нүхэр Строков) Зүүн Сибириин түмэр замай электростанцинуудай дунда түрүү һуури эзэлһэн байгаа.

Шэн габьяата ажалайнь түлөө тус станциин коллективтэ түмэр замай хүдэлмэришэдэй профсоюзай областной комитедэй дамжуулгын Улаан туг үгэхэ болоо.

ҺҮ ТУШААЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

Загастайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Г. В. Минаев) һү тушаалгаар гүрэнэй тус... бые үлүүлэн дүүргэбэ.

Мүнөө энэ колхоз 1954 оно... түсэбөөр һү тушаажа захала... Адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэн... түсэб бүхы малаар үлүүл... дүүргэһэнэйнгээ түлөө э... колхоз аймагай Хүндэлэл... доскада бэшэгдэнхэй.

ҺОНИРХОЛТОЙ ЛЕКЦИ

«Уласхоорондын байдал т... хай» гэһэн темээр һонирхо... той лекци аймагай центры... клубта уншагдаба. Лекци... политическэ ба научна эрдэ... дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна о... ществын бодото гэшүүн, ге... графическа наукануудай кан... дидат нүхэр Засухин уншаа.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Ново-Селенгинск тосхон... 400 үхибүүдэй һураха дун... һургуулиин типовой байша... баригдажа захалаа. Буря... Монголой АССР-эй правитель... ство эндэ һургуули барилгад... 500 мянга гаран түхэриг һо... молһон байна.

Мүн тэрэшэлэн шэнэ ба... баригдажа захалаа.

ТҮРҮҮ БРИГАДА

Маленковой нэрэмжэтэ хү... дөө ажахын артель (түрүүлэг... шэнь нүхэр Мункожапов) үб... хуряалгаар аймаг соогоо ту... рүүлжэ ябана.

Нүхэр Бальжин Цыбиковэ... хүтэлбэрилдэг бригада социа... листическэ мүрысөөндэ түрү... һуури эзэлжэ, колхозой прав... ленин ба парторганизаци... Улаан тугта хүртэбэ.

С. Шарапов.

СПОРТ

БМАССР-эй 19-дэхи чемпионат

Шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө боложо байгаа мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор, Сумкин, Макальский, Цыденов гэгшэд түрүү зэргэдэ ябана.

Арбан нэгэдэхи уулзалгада Макальский Черноскутовые, Цыденов Житомирскиие шүүгээ.

Павлов-Вайнталь ба Сумкин — Тоглоев гэгшэдэй партинууд тэнсэлгээр дүүрээ.

Могордоев Улановые, Монхоев Ежовые, Игумнов Мельниковые шүүһэн байна.

Соболев Горячих хоёрой парти хойшолуулагдаа.

Арбан хоёрдохи уулзалгада Житомирский Сумкинда, Могордоев Игумновта, Уланов Тогло... шүүгдэбэ.

Черноскутов Монхоев хоё... парти һонирхолтойгоор үнгэр... Черноскутов шүүбэ.

Гуменный Горячихта, Соб... Мельниковтэ шүүгдэшоо.

Павлов — Ежов, Михайлов... Вайнталь ба Цыденов—Мака... ский гэгшэдэй партинууд тэн... гээр үнгэрөө.

Арбан хоёрдохи уулзалгын ... гүүдэй ёһоор. Макальский 11-һэ... 8,5, Сумкин 10-һаа —8, Цыде... 12-һоо 8,5 очко ба Мельников 12... 7,5 очкотой болонхой.

А. Игумнов

Футболоор РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө

Футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Дальна Восточно зонодо мүрысөөн 1953 оной августын 2-һоо захалба.

Мүрысөөндэ хамта найман команда уулзаха юм. Тэдэнэй тоодо: Владивосток, Хабаровск, Благовещенск, Чита, Улан-Удэ болон бусад городуудай командանууд наадаха байна.

Мүрысөөндэ шалгарһан команда Ростов-на-Дону городто РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын финальна нааданда 9 зоныи командану... тай уулзаха юм.

Августын 9-һөө 16 болотор Ул... Удэ городой «Байкал» кома... Благовещенск ба Свободный го... дуудай командануудтай өөһэд... гөө стадион дээрэ уулзаха, һ... лээрнь Хабаровск, Владивосток... Комсомольск-на-Амуре городу... ошожо, наадаяа үргэлжэлүү... юм.

Е. Николаев

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ

Залуушуулай ба студентнэрэй Бүхэдэлхэйн IV Фестиваль дээрэ

БУХАРЕСТ, августын 5. (ТАСС-эй тусхай корр). Конкурсда табигдаһан уралалгын искусствын зохёолнуудай түлөө олгогдоһон шангууд үсэгэлдэр барюулагдаба. Конкурсын жюридэ французска мэдээжэ уранзурааша Жан Венисьен, румынска уранзурааша Биджи Маковей, голландска скульптор Гавермаус, болгарска уранзурааша Никола Мирчев, венгерскэ уранзурааша К. Сентдьерди гэгшэд ба секретаряар Марин Константин гэгшэ оролсоһон байна. Уралан зуралгын зохёолнуудай түлөө нэгэдэхи шангые — «Антифашистска тэмсэлэй эпизод» гэжэ зурагай түлөө румынскэ уранзурааша Шарага Мими Макси, «Арон Габор» гэжэ зурагай түлөө венгерскэ уранзурааша Д. Аттила; хоёрдохи шангые — «Берлиндэ болоһон гурбадахи фестиваль» гэжэ зурагай түлөө румынска уранзурааша Г. Шару, «Феллахи» гэжэ зурагай түлөө французска уранзурааша Эмиль абаһан байна. Гурбадахи шан «Морид» гэжэ зурагай түлөө монгольска уранзурааша Д. Дамбиносурэндэ, «Металлургическа завод дээрэ» гэжэ зурагай түлөө болгарска уранзурааша А. Жековтэ, «Баруун Германида забастовочно пикет» гэжэ зурагай түлөө немецкэ уранзурааша Кольбергдэ олгогдоо.

Гадна графикын, скульптурын, гравюрын зохёолнуудай түлөө шангууд ба дипломууд барюулагдаһан байна.

Мүн конкурсда табигдаһан литературна эрхим зохёолнуудай түлөө шангууд үсэгэлдэр барюулагдаа. Эрхим зохёолнуудые шэлэхын тула иимэ составтай жюри байгуулагдаһан байгаа: В. Хайнесен (Дани — түрүүлэгшэ, Ю. Стрийковский (Польша), Мадлена Риффо (Франци), Андре Вюрмсер (Франци), Эуджен Фрунзэ (Румыни), З. Б. Йорга, Стефан Хермлин (Германи).

Нэгэдэхи шангые «Рисовэ полидо ошолго» гэжэ зохёолой түлөө Транэ Ху Тунг (Вьетнам); «Һэлюургүй онгосо» гэжэ зохёолой түлөө Навтедж (Инди); «Эхэ орондоо дурлалга» гэжэ зохёолой түлөө Шарль Марс (Франци) абаһан байна.

Хоёрдохи шан табан авторта, гурбадахи шан мүн лэ табан авторта олгогдоо.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров— 16.

Н—00595. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.